

ÎNCEPÎND DIN ACEST NUMĂR PUBLICĂM POVESTIREA DOCUMENTARĂ:

Biblioteca Regională
Alpele doara

MISIUNE SPECIALĂ: BERLIN-TOKIO (1933-1941)

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Actrița Irina Skobteva
(Vezi pag. 5-a: Rolul contesei Hélène)

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

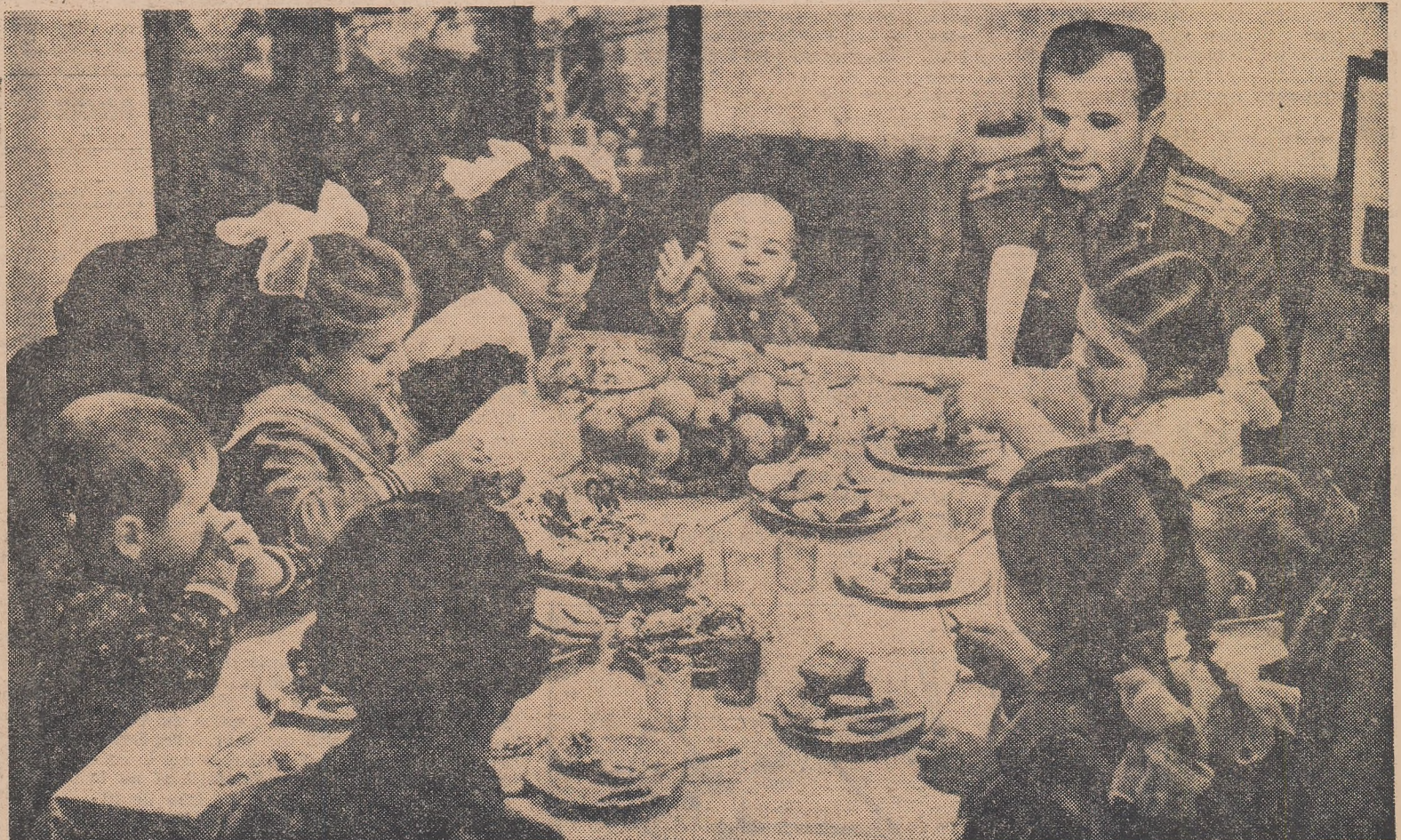
Din sumar:

**Fiziognomonia: superstiție,
prejudecată sau știință?**

Redescoperirea metalelor

În pag. 9-a:

**Aurul
de la Kolar**

Ceai, la nenea Iuri
(Vezi pag. 12-a)

ANUL XXI

20

(1051)

14 mai 1965

12 pagini, 1 leu

IN VIZITĂ LA SCRITORII

MARGARITA ALIGHER

Acasă, la Don Pablo

Pe tărmlu acesta sălbatec, al oceanului, prima casă și-a construit-o Pablo Neruda, în urmă cu mai bine de douăzeci de ani. Metrul pătrat de teren costa atunci un pesos. Acum, pe aceste locuri, a apărut o stațiune balneară și metrul pătrat de teren costă șase mii de pesos. Dar stațiunea n-a reușit să schimbe caracterul locurilor îndrăgite de poet. Tărmlu este în continuare pustiu; Oceanul Pacific nu permite oamenilor să se arunce în valurile lui de oriunde, din care cauză au fost delimitate locurile pentru plajă și acestea sînt destul de puține la număr.

Mașina intră în curte și se oprește în fața casei mari, de piatră.

Ne întâmpină, sufocîndu-se de bucurie, doi cîini de vînătoare roșii, de rasă chinezescă și, înainte ca Pablo să coboare, sar ei în mașină. O servitoare mică de statură și un băiat cu o înfățișare țărănească descarcă bagajele. Cobor și deodată mă simt înconjurată de vuietul oceanului, care ne salută din toate părțile și stăruie în preajma noastră, ca aerul.

Casa e din blocuri mari de piatră, cu pereți foarte groși, cu un balcon încrustat în piatră și tencuit cu scoici. În curte, o masă lungă, acoperită, în jurul căreia se poate strînge mult popor. Masa este, de fapt, un uriaș trunchi de copac tăiat în două de-a lungul lui și se sprijină pe niște bușteni îngropați în pămînt. Scaunele sînt din același material. Lîngă casă se construiește ceva, dar astăzi nu se lucrează. E duminică, iar mîine e ajun de Crăciun. Fără îndoială că mai de mult oceanul acoperea și aceste locuri; acum s-a retras nu prea departe, de unde scormonește și mutilază tărmlu cu valurile lui. În urmă rămîni obiectele de „uz personal”: pietre, smocuri de iarbă subacvatică, tot felul de materiale, care seamănă cu resturile unor corăbii naufragiate. O uriașă ancoră ruginită a fost plasată foarte expresiv pe o terasă a tărmlui. O stîncă, ce se înalță deasupra unei prăpăstii, susține statuia mare, din lemn, a unei femei în tunică, cu pupilele goale, ca ale sibilelor. Pare chipul ce împodobește prova unei vechi corăbii. Sub ea — o bancă de piatră.

Toate aceste detalii, și ancora, și sculptura, au fost așezate atît de natural, încît ai impresia că oceanul le-a uitat sau le-a aruncat acolo. Mai tîrziu mi-a fost dat să aflu că nu e așa. Stăpînul casei, care e poet și artist, le-a găsit și le-a adus aici, de undeva din lumea largă. Apoi le-a transpus în versuri, compunînd „Oda ancorei” și trecînd într-unul din sonetele lui chipul statuii de lemn.

După masă Pablo se scuză și se retrage în camera de odihnă, iar noi coborîm la tărmlu oceanului...

A doua zi, Pablo ne întâmpină proaspăt și plin de vigoare. Cu puloverul negru, ce stă ca turnat pe pieptul lui uriaș, cu o căciuliță tricotată, el se înscrie organic în peisajul oceanic, ca un bătrîn marin din alte timpuri: cîrmaci sau vînător de balene. Călătorim cu mașina pe malul oceanului, apoi mai departe, spre Isla-Negra. Pablo, ca gazdă, ne conduce prin regiunea sa...

După această plimbare, ne luăm rămas bun, dar nu pentru multă vreme. Diseară, la cina sărbătorească, Neruda va avea ca invitat și pe Ivens, pe vestitul Joris Ivens, care turnează acum un film despre Valparaiso...

Am întîrziat și Matilda, soția lui Pablo. I-a trimis pe Juan după noi. Ivens e potrivit de statură, cu părul cărunt, zîmbind tot timpul, cu un suris sfios și drăguț. Mi-l închipuisem mai mare, mai masiv și mai bătrîn. Și, lucru straniu, revăzîndu-l la Moscova după jumătate de an, în vară următoare, la festivalul filmului, părea mai în vîrstă.

Eva Fischer, tînăra și frumoasa lui soție, poetă de origine poloneză, vorbește rusește și am găsit, se înțelege, cunoștințe comune și la Moscova și la Varșovia.

Se făcuse foc, iar pe masă ardeau lumînări. Matilda ne-a făcut tuturor daruri de Crăciun. Darul meu era de la Pablo: o

ediție de lux a celor „O sută de sonete despre dragoste”.

După cină, Matilda ne-a condus pe toți trei la slujba de Crăciun, de la biserica Cartajena. Biserica era plină de oameni și am ascultat predica, din spatele mulțimii. După ce s-a terminat, lumea s-a împrăștiat și Matilda ne-a condus la grota cu pruncul în iesle, cu animale, sfînta familie și altele de același fel. Vechiul și bunul joc al umanității! Bătrînele, drăguțele ei jucării!

La întoarcere, Matilda a umplut mașina cu o mulțime de oameni și a invitat, în mod special, două bătrînele — pe mama și pe bunica lui Enrico, care ne-au întîmpinat la biserică. Copiii au umplut pînă și port-bagajul.

Mi-am luat rămas bun de la Ivens și de la Pablo, știînd că ne vom mai vedea, întrucît Pablo ne-a invitat la el, la Valparaiso, să întîmpinăm împreună Anul nou...

Abia acum am înțeles poezia lui Neruda, ritmurile ei stranie. Sînt ritmurile oceanului, ritmurile în care trăiește Neruda, ritmuri care trăiesc în Pablo, pe care le aude numai el. E greu să le traduci și nu știu dacă e posibil sau dacă e necesar s-o faci. Poate că poezia aceasta nici nu are nevoie de traducător! Ascultînd-o în original, fiecare inimă simțitoare înțelege forța ei uriașă, așa cum înțelege fără traducător muzica măreață, așa cum fiecare înțelege, în felul său, șuierul vîntului și zbaterea oceanului.

TRADUCERI

„Cîntecul lui Roland”
într-o nouă versiune

Critica sovietică a salutat cu multă căldură noua versiune rusă a „Cîntecului lui Roland”, aparținînd lui Iuri Korneev, pentru deosebitele virtuți literare ale traducerii.

Dar circulația acestui poem de bază al literaturii franceze în perimetrul culturii ruse și sovietice este mult mai veche și are, la rîndul ei, o istorie proprie. Cele dintîi traduceri aparțin lui Almazov (1868) și Ciudinov. Prima este o traducere foarte liberă, iar cea de a doua oferă cititorilor echivalentul operei, în proză.

Răspîndirea cea mai largă a cunoscut-o, însă, traducerea lui Ferdinand de la Bart, elev al lui Veselovski, care a apărut în 1897. Traducerea lui de la Bart a fost reeditată în repetate rînduri, mai ales după revoluție.

O mențiune specială se cuvine traducerei lui Boris Iarko, care a văzut lumina tiparului în 1934. Filolog de profesie, Iarko s-a străduit să rămînă întru totul fidel textului original. Fiecare figură de stil din textul francez și-a găsit echivalentul în limba rusă. La fel și metrica poemului. Dar așa cum era de așteptat, excesiva fidelitate a traducătorului a sărăcit expresivitatea originală a poemului.

Iuri Korneev, noul traducător al poemului francez, a făcut adevărată operă de creație, reușind să redea cu fidelitate conținutul emoțional și sensurile profunde ale originalului.

Traducerea, care a văzut lumina tiparului la secția din Leningrad a editurii „Nauka”, este însoțită, la apendice, de traducerea din limba latină a „Vieții lui Carol cel Mare”, de traducerea, din aceeași limbă, a „Cîntului de trădare a lui Ganelon”, precum și de un index de nume proprii și geografice.

N. Dmitrevski: Ilustrație la poemul „Cei doisprezece” de A. Blok.

PROBLEME
LITERARERealismul socialist
și tradițiile naționale

Sub titlul de mai sus, revista „Voprosi Literaturi” (Nr. 3/1965) publică un interesant studiu, sub semnătura lui S. Turaev. Autorul caracterizează dezvoltarea realismului socialist pe plan universal ca un proces obiectiv, găsind firesc ca această dezvoltare să se desfășoare, în fiecare țară, pe baza tradițiilor literare specifice. „De aceea, scrie el, a fost atît de greșită încercarea unor critici de a explica succesele apariției literaturii realist-socialiste în diferite țări doar ca urmare a imitării unuia sau altuia dintre modelele consacrate. A existat chiar tendința de a stabili un etalon al noii metode, bazat în exclusivitate pe experiența literaturii sovietice. Datorită unei asemenea concepții a apărut, de pildă, îndoiala cu privire la realismul-socialist al operei lui Brecht sau Paul Eluard din ultima sa perioadă, scriitorii cu o manieră de creație ce se deosebește foarte mult de procedeele unui mare număr de poeți și de dramaturgi sovietici”.

Autorul studiului dezvoltă, în continuare, această idee, referindu-se la creația realist-socialistă din diferite țări. El se ridică împotriva ignorării tradițiilor versului francez, ce nu pot să nu-și pună pecetea asupra poeziei revoluționare din Franța. Un exemplu nu mai puțin interesant ni s-a părut cel al literaturii islandeze, unde fondul de aur al culturii naționale nu se întemeiază pe creațiile unor scriitori ca Stendhal sau Tolstoi, ci pe anticele saga, cărora Haldor Laxness le-a

PROZĂ

Jurnal sătesc

Împreună cu un regizor, un operator și un asistent am plecat spre Liubogostinița: fusesem rugat încă de iarna trecută să scriu un scenariu pentru un film documentar, dar nu acceptasem multă vreme. Pînă la urmă i-am propus regizorului să plecăm împreună la prietenii și cunoscuții mei și, dacă ceea ce va vedea la fața locului i se va părea interesant, să facem un film.

De la Liubogostinița ne angajăm într-o buclă uriașă, pe care o formează în acest loc șoseaua asfaltată, pușin ridicată deasupra unei depresiuni vaste. În dreapta drumului, între șosea și lacul curățat din primăvară și încă neacoperit cu vegetație, printr-o rogoz și trestii, albăstresc după revărsare niște ochiuri de apă, iar în stînga se întinde o luncă inundabilă, plină cu flori.

Ivan Fedoseevici, însoțitorul nostru, îi spune șoferului să facă la stînga, spre Bioksa, un sat foarte mic și ne propune să începem cu „sfîrșitul”, adică cu Vasilcikova, unde se află cea mai îndepărtată brigadă și de acolo să ne întoarcem la colhoz. Iar eu vorbesc cu cineastii să nu ia cu ei tăblițele cu inscripția „Bun de filmat”. Mi-e teamă ca aceste tăblițe să nu creeze o barieră între noi și oamenii pe care îi vom întîlni în cursul călătoriei.

Înainte de Bioksa, pe ambele laturi ale șoselei, înverzesc proaspăt grînele de toamnă.

Ivan Fedoseevici îi întrebă pe însoți-

cartea

făcut de curînd elogiul, subliniînd rolul lor în formarea culturii islandeze contemporane.

Concluziile articolului lui S. Turaev se referă, pe de o parte, la necesitatea respectării stricte a tradițiilor și particularităților naționale, așa cum se evidențiază ele în literatura realist-socialistă din fiecare țară, iar pe de altă parte, la diversitatea de expresie pe care o îmbracă realismul-socialist, ca metodă de creație universală.

Traducătorii
de la uzina

Faima cenacului literar de la uzina de automobile „Z.I.L.” din Moscova a trecut peste granițele Uniunii Sovietice. Despre acest cenacul s-a vorbit, mai întîi, în cercurile literare din Franța și activitatea lui a devenit, mai apoi, cunoscută și în Anglia.

De unde faima lui internațională? Cu prilejul vizitei făcute în Uniunea Sovietică, binecunoscuta scriitoare franceză, Nathalie Sarraute a poposit, pentru cîteva ore, și la cenacul uzinei „Z.I.L.”. Aici, printre poezii și prozatorii uzinei, Nathalie Sarraute a avut o surprinzătoare întîlnire cu un remarcabil traducător al lui Baudelaire. Zidarul Mihail Axionov i-a declamat versurile poetului francez, în traducere rusă făcută de el însuși.

— M-ați cucerit, pur și simplu! a exclamat scriitoarea după ce l-a ascultat pe Mihail Axionov.

Cenacul i-a produs aceeași impresie puternică și scriitorului britanic Charles Snow.

— Aveți, efectiv, șizeci de poeți? a întrebat el, cu o autentică uimire.

Intr-adevăr, Axionov nu este o excepție în cadrul acestui cenacul. Marina Albert, de profesie inginer, este o pasionată traducătoare a versurilor poezilor spanioli, iar Eva Erșova, funcționară la biblioteca tehnică a uzinei, s-a dovedit o îndemînată interpretă a versurilor poezilor englezi.

— De altfel, adaugă el, nu pentru asta ne-am oprit aici.

Pe vremea cînd mai era președinte, împreună cu sovietul raional, a construit o școală, la Egorovsk. Școala nu funcționează încă, dar trebuie s-o vedem neapărat, pentru că e minunată, cu încălzire centrală și două apartamente pentru învățători, cu tot confortul.

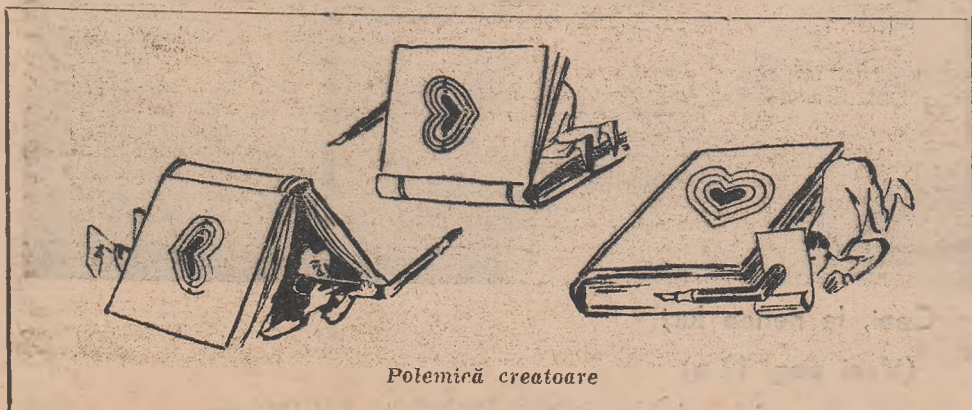
Ivan Fedoseevici, cu răsufletarea tăiată, se oprește în mijlocul drumului ce ocolește o colină inverzită. Pe colină se zărește clădirea liniștită a noii școli, cu un etaj. Enumerînd calitățile noii școli, Ivan Fedoseevici îndoiește cîte un deget de la mîna stîngă, întînsă spre noi. Mina dreaptă se sprijină într-un baston. Cînd ajunge la calitățile apartamentelor, înzestrate cu baie și cu tot confortul necesar unui trai civilizat, Ivan Fedoseevici se adresează operatorului: „Bănuiesc că dumneavoastră nu aveți încă o asemenea locuință”.

— De altfel, adaugă el, nu pentru asta ne-am oprit aici.

Pe vremea cînd mai era președinte, împreună cu sovietul raional, a construit o școală, la Egorovsk. Școala nu funcționează încă, dar trebuie s-o vedem neapărat, pentru că e minunată, cu încălzire centrală și două apartamente pentru învățători, cu tot confortul.

Ivan Fedoseevici, cu răsufletarea tăiată, se oprește în mijlocul drumului ce ocolește o colină inverzită. Pe colină se zărește clădirea liniștită a noii școli, cu un etaj. Enumerînd calitățile noii școli, Ivan Fedoseevici îndoiește cîte un deget de la mîna stîngă, întînsă spre noi. Mina dreaptă se sprijină într-un baston. Cînd ajunge la calitățile apartamentelor, înzestrate cu baie și cu tot confortul necesar unui trai civilizat, Ivan Fedoseevici se adresează operatorului: „Bănuiesc că dumneavoastră nu aveți încă o asemenea locuință”.

Efim Dorof

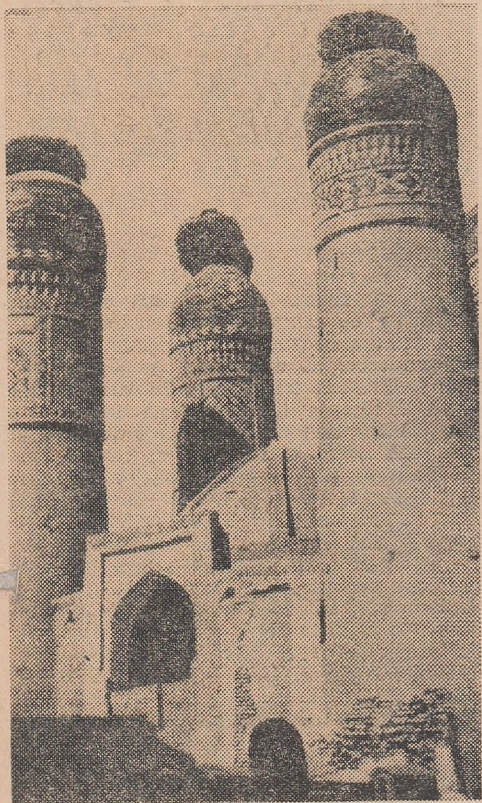
Polemica creatoare

CALATORIND PRIN U. R. S. S.

Constantin Prisnea:

In țara lui Alișer Navoi (II)

Și la Tașkent originile orașului se pierd în negura vremurilor. Se pare că încă cu o mie de ani înaintea erei noastre orașul exista. La marginea unei oaze, pentru că numai la 18 km mai la nord de oraș înce-

Goor-Minar din Buhara. Pe cele trei minarete se văd uriașele cuiburi ale berzelor.

pe steпа kazahă. La origini orașul îndeplinea funcțiile de schimb între nomazii din steпа și populația cealaltă, cu îndeletniciri mai puțin nomade, din oază. Explicațiile acestea pe care le deținem în cea mai mare parte de la unul dintre primii noștri cunoscuți la Tașkent — arhitectul Gulatov Mișat Sacadat Dinovici — constituie un fel de introducere la călătoria pe care o vom face câteva zile prin capitala R.S.S. Uzbece, Tașkentul, ca și la Samarkand, la Circik și pe Canalul Fergana.

Vorbind despre dezvoltarea culturii arabe, pe bună dreptate, prietenul nostru remarca faptul că în acea perioadă știința în Europa trecea printr-o situație grea, creștinismul continuând să urmărească și să persecute pe savanți; în timp ce în părțile cucerite de arabi, religia islamică nu numai că nu-i persecuta, dar îi și încuraja. Coranul îndemna pe credincioși la observarea cerului și a pământului pentru a găsi dovezi, bineînțeles, în favoarea noii credințe.

În secolul al XV-lea Asia Centrală intră într-o epocă de decădere. Descoperirea unor drumuri noi către India, dezvoltarea navigației, duc la micșorarea însemnății comerciale a acestor regiuni. Și fără îndoială că și puterea turcă, cruciadele și războaiele au constituit piedici importante în dezvoltarea contactelor dintre Occident și Orient. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea ținuturile acestea trec sub stăpânirea Rusiei. Asia Centrală rămâne o colonie a Rusiei țariste până la Revoluția Socialistă din Octombrie.

Amintirea acestui eveniment de însemnătate epocală este imortalizată de monu-

mentul de granit, din piața gării, al celor patrusprezece comisari care au organizat revoluția în Asia Centrală și care au fost împușcați de către bandele contrarevoluționare ale lui Ossipov în ianuarie 1919.

Am vizitat apoi noul cartier al orașului, Cilanzarul. În general clădiri cu 4-5 etaje, cu un centru comercial propriu. Se vor construi până la 1 500 000 mp. De aici mergem la Palatul Artelor (Sanat Sarate), construit din beton și sticlă, cu o sală mare de spectacole de peste 2 000 de locuri, cu foaiere largi, luminoase, cu sală de expoziție, librărie și bufet.

Dar ceea ce impresionează mai mult este arhitectura interioară a teatrului de operă și balet. Construcția începută încă înainte de război, a fost întreruptă în timpul acestuia, reînscutată în 1942 și dată în folosință în 1947.

Sînt în acest teatru șase foaiere pe cele trei etaje în care pereții și tavanul sînt ornamentate cu decorații arhitecturale specifice diferitelor școli de arhitectură uzbece. Prima sală aparține arhitecturii din Fergana, și se caracterizează printr-o construcție în care, între grinzi și grinzișoarele ce se întretaie pe tavan, apar ornamentațiile geometrice și florale. În sala consacrată școlii arhitecturale de la Samarkand elementul dominant este marmora. Sala de la etajul al treilea e decorată în stilul arhitectural de la Termez. Aici se sînt urmele influenței grecești; coloanele care apar pe pereții laterali ai foaierei sînt o dovadă. Apoi alte săli cu arhitectura din Horezm și din Buhara. Și dacă la toate sălile enumerate se simte în decorație ceva din farmecul feminin al broderiilor lucrate artistic de mîna, în sala ce reprezintă școala de arhitectură din Tașkent stilul e mai bărbătesc, mai categoric. Holul mare al Teatrului de la etajul mijlociu are în mijloc statuia lui Alișer Navoi, iar pereții sînt decorați cu scene din opera acestuia.

Dar la Tașkent se găsește și un important centru de orientalistă unde am rămas entuziasmați în fața minunățiilor din manuscrisele vechi și de mare însemnătate pentru cultura Asiei Centrale, ce se păstrează aici. Am privit cu respect munca de cercetare a lucrătorilor de la acest institut, care au bucuria de a mîngia cu mîinile și cu ochii lor cele cîinci poeme de dragoste ale lui Amir Hosrov Dehlevi, operele lui Djami, „Canoanele medicinii” ale lui Avicenna sau unicatul lui Abu Baker Al Razi, „Taina tainelor”.

La expoziția realizărilor economice naționale facem cunoștință cu Uzbekistanul de azi. Aici căpătăm o privire de ansamblu asupra realizărilor ucină din republica sovietică la cîteva luni după aniversarea a patruzeci de ani de existență.

Și-n adevăr astăzi Uzbekistanul, care altădată era o țară eminentamente agricolă produce peste 600 000 de tone de oțel, aproape 5 milioane de tone cîrbune, peste 8 miliarde de kW/ore energie electrică, peste 1 500 000 tone de îngrășăminte chimice, 250 milioane m țesături, aproape 14 milioane perechi de încălțăminte. Gazul metan recent descoperit în regiunea Buhara, energia electrică care reprezintă în 1963 echivalentul triplului energiei produse în 1913 de toate centralele Rusiei țariste, peste 3 700 000 tone de bumbac ce se produc anual fac ca această republică să ocupe locul al V-lea în ceea ce privește producția industrială, între republicile Uniunii Sovietice.

Dacă ar fi să dăm însă o caracteristică esențială ar trebui să arătăm că aici e patria bumbacului, producția uzbeacă de bumbac reprezentînd 11 la sută din producția mondială. Mătasea naturală, fructele, strugurii, pepenii verzi și galbeni, ca și marile lucrări de irigații executate în anii puterii sovietice, completează tabloul economiei naționale a republicii.

Iar faptul că în anul 1963 producția globală industrială a Uzbekistanului era de 24 de ori mai mare decît cea din 1913 vorbește de la sine despre realizările înapătuite aici.

Sîntem numai într-o expoziție. La Circik, la fabrica de îngrășăminte chimice, pe marele Canal Fergana, la fabrica de produse textile din Marghillan, la Samarkand, pretutindeni ne-am dat seama de volumul mare al construcțiilor industriale și civile, de munca uriașă ce se desfășoară pentru înfrumusețarea vieții oamenilor din vechea țară a lui Alișer Navoi.

HIDROENERGETICĂ

Prefaceri la Șatura

Centrala electrică „Lenin” de la Șatura renaste. Corpul principal al centralei va fi un edificiu impunător construit din beton armat prefabricat. El va adăposti trei blocuri energetice cu turbine de cîte 200 000 de kilowați și cazane cu circulația directă a apei, fiecare avînd o productivitate de 640 tone de abur pe oră. Ele vor funcționa cu o presiune de 140 de atmosfere, iar temperatura aburului va atinge 570 de grade.

Toate instalațiile vor fi comandate auto-

mat. De asemenea, va fi mecanizată alimentarea cu turbă a focarelor cazanelor. Puterea totală a centralei electrice de la Șatura după modernizare va fi de 732 000 kW. Cazanele ei vor consuma anual cinci milioane de tone de turbă frezată și vor produce în același interval de timp 5 000 000 000 kW/h energie electrică. Importanța prefacerilor pe care le suferă la ora actuală uzina electrică „Lenin” apare și mai limpede, dacă ținem seama de faptul că primele cazane montate aici în 1920 fuseseră luate de pe nave maritime militare și că, după nenumărate renovări suferite pînă în 1933, centrala abia a atins o putere de 180 000 kW.

Cea care vorbește și cea care ascultă.

TRANSPORTURI

Trenul fantomă

Cînd locomotiva electrică ER 2/413 a tras la peron, cîțiva pasageri care plecau de la Moscova la Klin au observat cît de lin s-a efectuat manevra. Deoarece nu se petrecuse însă nimic deosebit în timpul călătoriei, ei și-au continuat îndeletnicirile obișnuite: au citit, au discutat, au privit pe geam. Poate că ar fi fost mai neînștițiți, dacă ar fi știut că sînt conduși de mecanicul electronic construit de un colectiv de tineri savanți din Penza, în frunte cu N. Nikolaev.

Elementul principal al acestui sistem cibernetic este blocul de calcul, o mașină electronică specializată care primește în permanență, prin intermediul sistemului de semnalizare, informații asupra traseului, vitezei și timpului. Apoi rezolvă, într-o fracțiune de secundă, ecuația diferențială a traseului de parcurs, oferind mai multe soluții; urmează analiza acestora, alegerea celei mai raționale dintre ele și transmiterea ordinilor către blocul operativ, care dirijează nemijlocit locomotiva. Ordinele privesc vitezele optime — de pornire, comercială și de frinare —, pentru ca trenul să respecte orarul fixat prin graficul de circulație. De exemplu, dacă blocul de calcul constată la un moment dat că trenul are o întârziere de 1 secundă față de grafic, comandă imediat accelerarea vitezei. Cînd ajunge în gară, trenul oprește la peron cu o precizie de pînă la cinci metri. La metrouri, care au început să folosească și ele mecanicul automat, această toleranță scade pînă la un

metru, din cauza peroarelor mai scurte.

Rolul omului se reduce la declanșarea sistemului cibernetic. Mecanicul nu intervine direct în conducere decît dacă, în mod cu totul excepțional, „colegul” său automat se defectează.

Mecanicul automat, care urmează să fie extins la locomotivele electrice și Diesel prezintă următoarele avantaje: mărește securitatea circulației prin eliminarea accidentelor dependente de factorii psihici ai conducătorului și realizează economii (prin reducerea consumului de energie electrică cu 5—7%, prin dispariția ajutorilor de mecanici și prin reducerea calificării necesare personalului de supraveghere... pînă cînd și acest personal va fi înlocuit cu un automat).

CONSTRUCȚII

Locuințele viitorului

În ultimii ani la Moscova au fost construite zeci de cartiere noi. Se pare însă că nici unul din ele n-a suscitat, încă din faza de proiect, atîtea discuții și interes ca raionul experimental ce urmează să fie construit în sud-vestul capitalei sovietice, între bulevardele Lenin și Vernadski și șoseaua Kașir-Moscova.

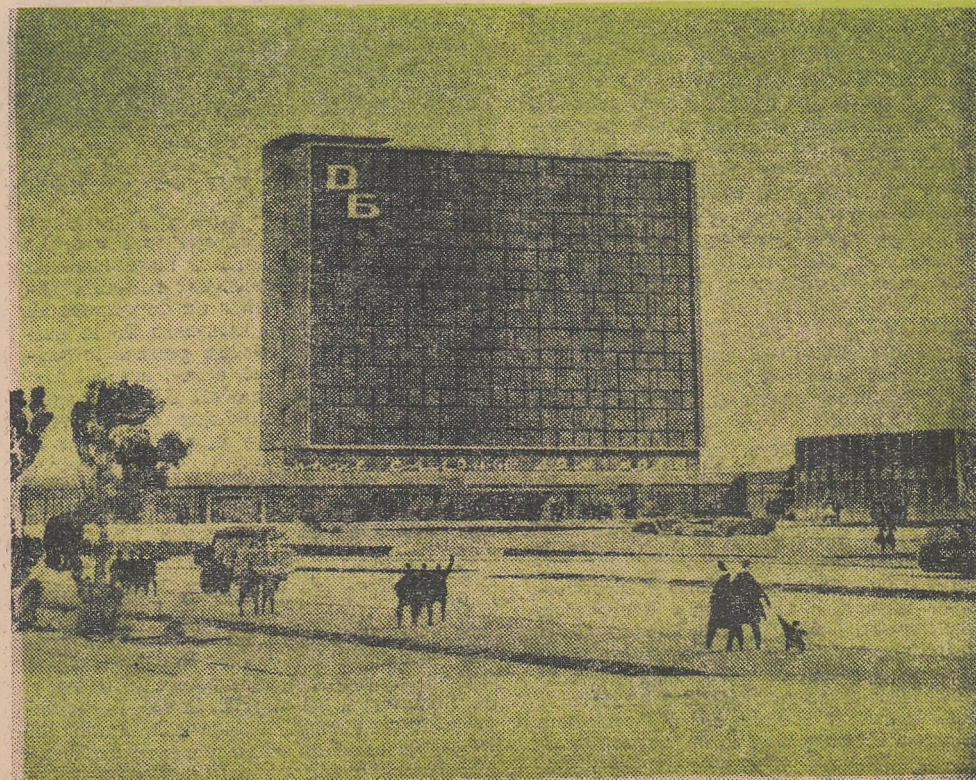
Raionul, compus din clădiri cu cîte 5, 9, 16 și 22 de etaje — ba chiar și mai înalte, va ocupa o suprafață de 217 hectare și va avea o populație de 45 000 de locuitori. Blocurile sînt concepute ca un prototip al locuințelor viitorului, constituind un etalon pentru seriile de clădiri ce vor intra în construcție în perioada 1970—1972. După ce vor fi verificate în procesul de exploatare și aprobate de noii locatari, casele vor putea căpăta caracterul de clădiri tip.

Noul raion va fi împărțit în mai multe microraioane, fiecare cuprinzînd de la 8 000 pînă la 15—20 000 de locuitori. La rîndul lor microraiioanele vor fi alcătuite din grupuri de blocuri cu o capacitate de două pînă la șase mii de locuitori. Spre a se putea satisface necesitățile și gusturile familiilor mai numeroase și mai puțin numeroase se proiectează construirea a nouă tipuri de apartamente. Planificarea liberă sau, cum spun arhitecții, variabilă dă posibilitatea să se schimbe destinația încăperilor în funcție de necesități. De pildă, prin micșorarea bucătăriei poate fi mărită sufrageria sau invers.

Rețeaua de deservire a populației va fi „condusă” de un centru general pe raion alcătuit din două nuclee: un nucleu comercial și unul cultural. Primul cuprinde un magazin universal, o alimentară, o cantină spațioasă, un restaurant, cafenea, diverse ateliere, o filială a băncii de stat, poștă, telegraf ș.a. Al doilea nucleu e alcătuit dintr-un cinematograful, săli pentru conferințe, adunări și concerte, bibliotecă, club. Fiecare grup de case va fi dotat cu automate pentru gustări, mici cafenele, puncte de aprovizionare cu obiecte de primă necesitate, un birou pentru comenzi.

În afară de creșe, grădinițe și școli care vor putea fi frecventate simultan de 1 260 sau 1 680 de elevi, raionul va avea și un orașel al școlarilor cu o capacitate de 3 000 de elevi. El va fi alcătuit din corpuri separate, izolate unul de altul, destinate elevilor mici, mijlocii și superioare. Pedagogii sînt de părere că în felul acesta vor putea fi mai bine studiate particularitățile elevilor.

Microraiioanele vor fi izolate de magistralele cu circulație intensă. În punctele cele mai aglomerate vor fi construite pașaje subterane.

Macheta unui complex modern de deservire.

actualitatea

Dr. Richard Sorge

MISIUNE SPECIALĂ: BERLIN-TOKIO

(I)

În numerele 39 și 40 din 1964, revista noastră a publicat un reportaj despre Richard Sorge. Născut la Baku, în 1895 — mama lui era rusoaică, tatăl german — Sorge trăiește de la vârsta de trei ani în Germania, unde, în 1919, devine membru al Partidului Comunist. În 1925 se întoarce în U.R.S.S., iar din 1929 lucrează în cadrul serviciului de informații sovietic. De un curaj impresionant, plin de inventivitate și dotat cu o neobișnuită ascuțime de spirit, Sorge îndeplinește între 1933 și 1941 una dintre cele mai grele misiuni încredințate vreodată unui agent secret, aducând mari servicii cauzei antifasciste.

La cererea a numeroși cititori și pe baza unor materiale recent apărute în presa sovietică, începem azi publicarea povestirii documentare închinată celui care, timp de 8 ani și mai bine, a reușit să fie luat drept „om de încredere” de către serviciile de contraspionaj din Germania hitleristă și Japonia militaristă.

1933: la revedere, Șanghai!

Richard urcă în cameră și răsuci de două ori cheia în broască. Apoi începu să se plimbe schiopătînd, de colo-colo.

În odaie era întuneric și frig. Ca de obicei, în acest anotimp al anului și mai ales pe vreme rea îl dureau piciorul și umărul. Vechile răni continuau să-l chinuie. După ce aprinse lumina și radiatorul electric, atmosfera deveni mai plăcută, mai intimă. Abia atunci scoase din buzunar plicul și începu să cerceteze atent locul unde era lipit. Scrisoarea nu fusese deschisă. Sosisse intactă de la Centru. Richard rupse plicul; înăuntru se găseau doar câteva cuvinte obișnuite de salut de la un vechi prieten.

Dar după ce traduse mai întâi textul în limbajul cifrelor și apoi confruntă cifrele cu codul, citi surprins: „Pregătește-te de plecare. Peste câteva zile vei fi chemat la Moscova”.

Ce însemna asta? De ce îl rechemau în țară? Cei de la Centru erau oare nemulțumiți de rezultate? Obișnuit să aprecieze întotdeauna lucid și pe cât posibil obiectiv situația, Richard ajunse la concluzia că în condițiile date, la Șanghai, în inima statului major al gomindaniștilor, într-un oraș în care mișunau agenți ai contraspionajului englez și japonez ar fi fost greu să obțină rezultate mai bune. Fusese întotdeauna la curent cu toate evenimentele de pe vastul teritoriu cuprins între Șanghai și hotarul cu Uniunea Sovietică și informase din vreme Centru despre ceea ce era mai important. Cu o lună în urmă Bătrînul îi scrisese chiar: „Bravo”. Ce s-o fi putut oare întâmpla în acest răstimp?...

Richard se apropie de fereastră. Se cernea o ploaie mărunță și rece. Încercă să-și amintească punct cu punct întâlnirea pe care o avusese cu agentul de legătură. Totul se desfășurase conform instrucțiunilor. În ziua fixată, ședea la o masă într-un restaurant mic și aglomerat, despărțit de stradă printr-o perdea din bețișoare de bambus, sorbea bere și răsfoia „Pekin Tianzjin Times”. La un moment dat, perdeaua se dădu la o parte și în sală intră un tânăr european cu aspect de funcționar. Purta gambetă și cravată lată, cum era moda pe atunci. După ce zvirlă boy-ului umbrela udă de ploaie și gambeta, îmbrățișă cu o privire plictisită întreaga încăpere și se îndreptă, parcă fără trageră de inimă, spre scaunul liber de la masa lui Richard.

— Îmi permițezi, sir?

— Mă rog, dacă vă face plăcere compania mea — răspunse absent Richard, după care împătură ziarul și-l viri în buzunar.

Tânărul funcționar scoase tabacherea. — Fumați? — se adresă el lui Richard. — Mulțumesc, prefer țigările de foi — răspunse acesta.

— O sticlă de bere și crevete sărate! — comandă tânărul chelnerului...

Cine ar fi putut găsi ceva suspect în întâlnirea întâmplătoare dintre doi necunoscuți, la o masă de la unul din numeroasele restaurante ale Șanghaiului? Dar chiar dacă ar fi ascultat convorbirea dintre ei, nimeni n-ar fi auzit decât niște fraze banale. Pentru Richard, însă, locul, ora, îmbrăcămintea și fiecare cuvânt rostit de necunoscut aveau o anumită semnificație. Chiar și marea țigărilor pe care le fuma tânărul îi spunea ceva. După cum nici nouă venit nu-i era indiferent ce ziar citea Richard, felul în care l-a împăturit și în ce buzunar l-a virat.

Richard goli primul sticlă de bere, după

care se inclină politicos în fața tânărului, aruncă niște monede boy-ului și se mistui în mulțimea cu umbrele și haine de ploaie. În buzunar avea un plic... Moscova îl chema înapoi.

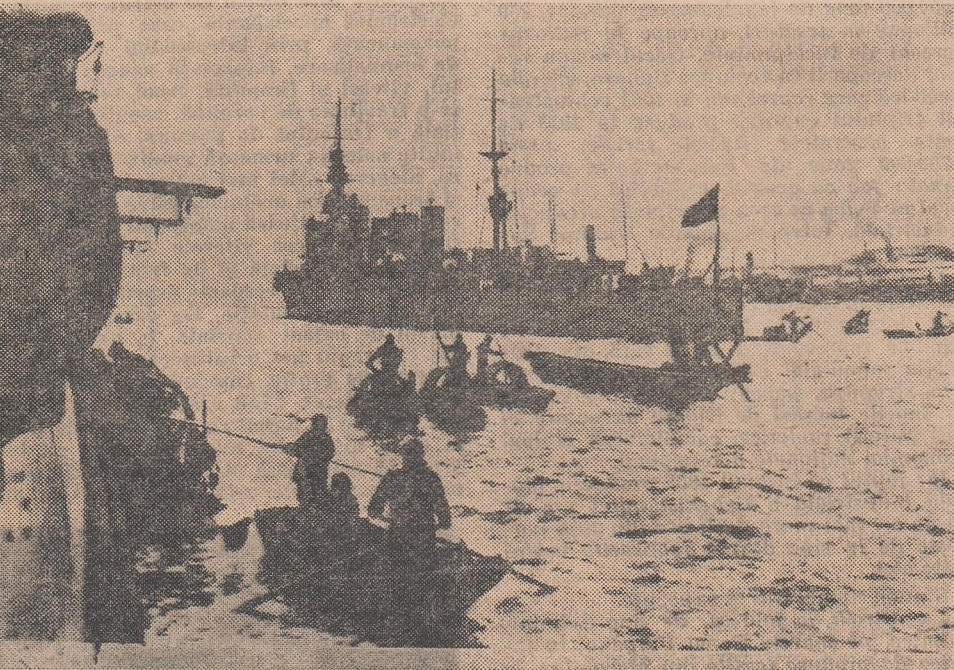
Deci, la revedere, Șanghai! Sau mai degrabă, adio! Asta însemna că în curînd va putea lepăda hainele de care i se făcuse lehamite, va putea renunța la continua încordare și prudență, pe scurt va scăpa de masca pe care o purta mereu. Poate că va rămîne să lucreze la direcție? Sau își va relua activitatea științifică?

Privi din nou pe fereastră. Vremea devenise și mai mohorâtă. Asupra orașului continua să se cearnă o ploaie mărunță. La Moscova, desigur, nu era noroi grețos ca aici. Zăpada scîrția probabil sub picioare, gerul mușca obrajii iar pe străzi goneau săniile. Și mai ales acolo se afla Katea.

Încercă să-și imagineze chipul ei. Avea o memorie fenomenală, de altfel mult îmbogățită de îndelunga-i activitate conspi-

ritivă. „Ca să-ți întipărești mai ușor în minte figurile oamenilor, împarte-le în trei categorii fundamentale: rotunde, pătrate și prelungi. Apoi...” Se deprinsese să rețină figurile care-l interesau de la prima vedere și, bineînțeles, pentru todeauna. Dar chipul Katiei, care-i era cel mai drag, nu și-l putea aminti de fel. Legile conspirației nu-i îngăduiau să păstreze fotografia și scrisorile ei și, deci, nu le păstrase.

În cele din urmă, Richard aprinse bricheta și apropie de flacăra îngustă scrisoarea primită de la Moscova.

Șanghai, 1933: sampanuri chinezești și vase de război străine.

„Bătrînul” ascultă muzică

Natașa își încordă auzul. Prin ușa masivă, puțin întredeschisă a biroului lui Berzin se revărsau acordurile „Toccatei” de Schumann. În sfîrșit, Pavel Ivanovici se odihnea puțin... Natașa știa acum că, în rarele clipe de răgaz pe care și le îngăduia către miezul nopții, Berzin obișnuia să pună un disc la patefon și să asculte. Îi plăcea numai muzica bună.

Înregistrate, ci se și stabilea ce consecințe puteau avea ele, nu a doua zi sau peste o lună, ci peste un an sau chiar peste zece... Aici fusese așteptată venirea lui Hitler la putere și se făcuseră chiar pregătiri în vederea ei. Și totuși cele petrecute îi alarmaseră pe toți.

Știrile primite din Germania împinseră pe planul al doilea celelalte evenimente. Bătrînul cerea să i se prezinte la orice oră din zi și din noapte telegramele cifrate interceptate din Berlin. Așa încît în biroul lui era un continuu du-te vino.

Din spatele ușii continua să se audă muzică! O clipă patefonul tăcu, pentru ca apoi să răsună din nou acordurile unei viori. „Concertul de Vivaldi” — își spuse Natașa. — Eu l-am adus...

Tocmai atunci intră șeful serviciului de descifrare a mesajelor cifrate.

— Pavel Ivanovici e în birou? — se interesă el.

Deși Bătrînul dăduse dispoziții ca toate informațiile să-i fie prezentate imediat, Natașa nu voia să întrerupă concertul, să-i tulbure odihna. Totuși răspunse în silă:

— E în birou!

Șeful serviciului de descifrare deschise ușa. Pavel Ivanovici nu ședea cufundat în fotoliu, cu mîna la ochi, ca de obicei, ci se plimba abătut prin încăpere. Natașa observă că era apă goală pe masă. Însemna că-i era iarăși rău. În fiecare dimineață Natașa îi turna apă proaspătă în cană. Iar în bibliotecă era o adevărată farmacie. Bătrînul nu voia să se știe că era bolnav. Dar vechile răni continuau să-l chinuie. Și mai era și tuberculoza care nu fusese prea bine tratată. Scara începea să-l doară capul. Glonteale tras de cazaci se mai afla încă înfipt în osul parietal... Natașa își dădea seama de starea sănătății lui Berzin după apa consumată din cană și după ochi. Cînd se simțea rău ochii i se albeau. Ca și atunci cînd era supărat. Colaboratorii lui o întrebau pe secretară: „Cum sînt ochii Bătrînului?” Ea răspundea: „Albaștri. Poți să intri” sau „Albi. Nu te sfătuesc să mergi la el”. Dar Pavel Ivanovici se comporta întotdeauna la fel, fie că era bine dispus sau nervos. Niciodată nu ridică tonul.

Bătrînul opri patefonul.

— Ce-ai adus?

Apoi citi cu glas tare:

„Sosesc pe data de două. Richard”

Berzin o chemă numaidecît pe Natașa și-i spuse:

— Reține o cameră la „Grand-Hotel” pentru data de două. Iar acum cheamă-i la mine pe Oskar și Vasili.

O hotărîre îndrăzneată

Peste câteva minute cei doi tineri intrară, discutînd aprins, în biroul lui Berzin. Din discuția lor Natașa reținu numele „Richard”.

„Richard Sorge. Tovarășul nostru din Șanghai. E un om foarte activ. Întotdeauna trimite corespondență bogată, pe care bătrînul o citește cu interes...” Natașa încercă să-și amintească cum arăta acest Richard Sorge. Se pare că-l zărise o dată, ba chiar de două ori. Da, da, înainte de a pleca în „deplasarea specială”. Ședea la biroul ăsta, cînd Sorge venise prima oară la Bătrîn. Apoi îl mai vizitase o dată. Era destul de înalt și avea alură de sportiv. Schiopăta de piciorul drept. Avea păr închis la culoare, puțin ondulat și ochi luminoși. Ieșise din biroul Bătrînului cu o expresie aspră, dar cu ochi strălucitori. De altminteri aproape toți ieșeau așa din biroul lui Pavel Ivanovici. Bătrînul știa să-i înflăcăreze pe oameni. Natașa își aminti de cana cu apă și se gîndi alarmată: mult or să mai stea acolo? Era deja unu și jumătate...

Pavel Ivanovici continua să se plimbe pe covor de-a lungul dulapurilor și asculta. Vasili ședea călare pe scaun, cuprînzînd cu mîinile spătarul iar Oskar se așezase direct pe perverz. Numai ei își puteau îngădui o asemenea atitudine. Erau cei mai buni prieteni ai Bătrînului, discipolii și ajutoarele lui de nădejde. Amîndoi abia se întorseseră din străinătate. Oskar din Germania iar Vasili din Extremul Orient.

— E cu neputință! — spuse la un moment dat Oskar. O să-l pîndească primejdia la orice pas. Are foarte mulți cunoscuți. Printre comuniști, printre social-democrați și chiar printre naștii de astăzi. Și desigur n-a fost uitat nici de poliștii din Sewering. Mulți dintre ei fac parte acum din trupele de asalt. Sînt convinși că la direcția poliției există un dosar voluminos în legătură cu el. Așa încît prima întîlnire întîmplătoare...

— Eu în locul lui aș pleca! — sări înflăcărat de pe scaun Vasili. Cine cunoaște mai bine ca el limba, obiceiurile și tradițiile nemțești? Puțină grimă, mai multă îndrăzneală și succesul e asigurat. Cu atît mai mult cu cît băcanii de ieri nu sînt chiar atît de deștepți.

Sergei Goliakov
Vladimir Ponizovski

(Va urma)

MUZICĂ

Concertele orchestrei de cameră din Moscova

S-a spus adeseori că o formație de cameră alcătuită exclusiv din instrumente cu coarde este lipsită de „culoare”, iar în muzica modernă jocul timbrelor apare aproape total estompat. Evoluția recentă a virtuozilor din Moscova nu numai că a infirmat asemenea păreri, ci dimpotrivă, a subliniat — în „Simfonia de cameră” de Sostakovici, „Viziunile fugitive” de Prokofiev, „Divertismentul” de Bartok și „Concertul” de Reats — largile posibilități pe care le oferă compozitorilor un ansamblu instrumental de înaltă calitate artistică în domeniul tehnicii orchestrale contemporane.

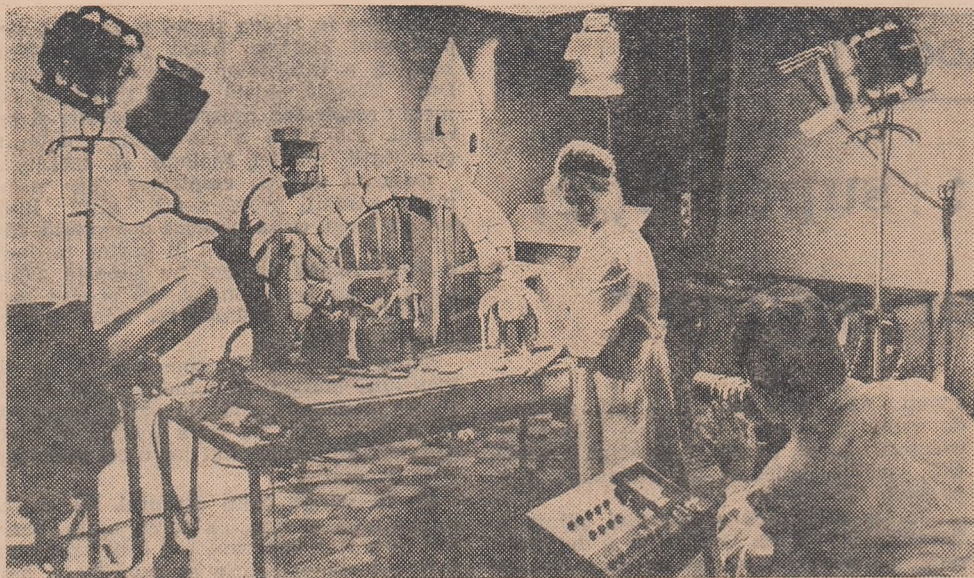
„Biografia” orchestrei de cameră din Moscova nu pare prea bogată, fiindcă formația abia a împlinit un deceniu de existență. Pornind la drum în anul 1955 ca membri ai unui cerc muzical, cei 23 de instrumentiști — în majoritate tineri absolvenți ai Conservatorului din capitala U.R.S.S. — au debutat în primăvara anului următor pe estrada de concert cu un succes puțin obișnuit. Mîna sigură a excelentului violonist Rudolf Barșai a reușit într-un timp record să închege un repertoriu de calitate, (pornind de la marii preclasiți pînă la creatorii cei mai reprezentativi ai epocii contemporane), atrăgînd în jurul formației soliști de frunte ca David Oistrach, Sviatoslav Richter, Zara Doluhanova, Emil Ghilels ș.a. Înregistrările pe discuri au popularizat orchestra de cameră din Moscova în lumea întreagă.

Am asistat două seri în sala Ateneului R.P.R. la o demonstrație rară de dăruire artistică, de conștiință profesională, de virtuozitate pusă în slujba muzicii adevărate. Fiecare piesă își avea climatul ei bine stabilit, un amplasament propriu, instrumentiștii devenind pe rînd soliști. Unii stăpînesc la perfecție două instrumente. Animați permanent de dorința și plăcerea de a face muzică, tinerii instrumentiști trăiesc fiecare pasaj, se ascultă reciproc, urmăresc discursul muzical, polifonia generală a pieselor. Repertoriul pare integral cîntat pe dinafară, fapt care explică minuția execuției, finețea pasajelor.

Este greu să ne exprimăm preferința față de una din lucrările care a intrunit maximum de realizare interpretativă. Desigur că *Divertismentul* de Bartok și cele 15 *Viziuni fugitive* de Prokofiev au ilustrat mai pregnant potențele formației, tehnica de ansamblu uneori greu de împlinit chiar de un virtuoz pianist, de pildă. Concentrata dar spirituală „*Simfonia de cameră*” a lui Sostakovici, ne-a relatat o latură puțin cunoscută a compozitorului sovietic: tensiunea dramatică obținută cu o maximă economie a mijloacelor de expresie. Piese clasice (Bach, Händel, Mozart) au adus pe lingă parfumul epocii și viziunea modernă (mai ales în privința tempo-ului). Poți uneori să nu fii de acord cu Barșai (de pildă, poloneza din *Suita nr. 2* de Bach s-a executat excesiv de repede, flautistul Alexandru Korneev a frazat uniform în Bach, orchestra a „șters” pasagiile repezi în Bach și Prokofiev) dar este imposibil să nu te captiveze autenticitatea expresiei, frenezia interpretării.

Fără îndoială, orchestra de cameră din Moscova rămîne — în ciuda tinereții — un ansamblu matur de talie mondială, care și-a cucerit simpatia durabile printre auditorii noștri.

Viorel Cosma

Aici, în studioul „Diafilm” din Moscova, se nasc anual sute de pelicule savuroase pentru copii.

CINEMA

Rolul contesei Hélène

Lucrez la rolul Hélènei, din filmul „Război și pace”, de aproape doi ani. E o muncă interesantă și grea. Azi am impresia că o cunosc pe Hélène la fel de bine ca pe mine însămi: îi cunosc toate obiceiurile, mișcările, gusturile, manierele, surisul, mersul, în sfîrșit, tot ce alcătuiește fizicul unui om. Dar mai ales am înțeles lumea interioară a personajului meu și am pătruns-o, după cîte mi se pare.

Contesa Hélène Bezuхова este o frumoasă rusă a cărei faimă a trecut hotarele țării sale. Exterior, totul în ea e perfect, armonios, admirabil. Dar pe cit îi e de irezistibilă frumusețea, pe atît este suflul de rece, cinic. Fiică demnă a tatălui său, prințul Vasili Kuraghin, diplomat vicelan și om de afaceri calculat, Hélène își făurește în permanență planuri practice, raționale. Ea nu e de loc proastă, cum cred unii cititori neatenți. Dimpotrivă. Dar inteligența sa este lipsită de imaginație creatoare. Este inteligența unei săpturi avide, a unei naturi hrăpărețe. Hélène își cunoaște perfect prețul frumuseții și de vreme ce frumusețea are un preț, el trebuie plătit.

Personajul meu este antipodul Natașei. La Natașa totul e sentiment, poezie; la Hélène doar calcul rece. Și, în cele din urmă, în ciuda marii sale frumuseți, ea suferă o înfrîngere. Calități omenești ca farmecul, sinceritatea, spontaneitatea și bunătatea se dovedesc mai puternice.

Vreau să subliniez că în general nu-i de loc ușor să-ți însușești gândurile personajului interpretat, mișcările interioare, temperamentul lui. În cazul meu sarcina este și mai grea fiind vorba de un personaj antipatic.

Ceea ce m-a ajutat într-o oarecare măsură să interpretez acest rol au fost două personaje ale mele mai vechi: Șurocika din „Duelul” și Kira din filmul „Un om obișnuit” au ceva care le apropie de caracterul Hélènei.

Irina Skobțeva

Prototipul „Femeii - deputat”

Sînt aproape trei decenii de la prima apariție pe ecran a filmului „Femeia deputat” realizat de regizorii Iosif Heifiț și Alexandr Zarhi, în care rolul titular e deținut de artista poporului Vera Marețkaia. Actrița a creat personajul memorabil al țărăncii Alexandra Sokolova, eliberată de Revoluția din Octombrie și ridicată la o viață demnă. Pelicula, restaurată, a început de curînd să ruleze din nou pe ecranele sovietice.

Eroina filmului n-a fost rodul fantaziei autorilor, Alexandra Sokolova este un personaj real, al cărui destin oferea într-adevăr o bună bază documentară.

În 1935 scenarista Ekaterina Vinogradskaia a făcut cunoștință cu Alexandra Sokolova, care era atunci președinta sovietului sătesc din Mișeevsk. Scurt timp după aceea viața ei a devenit subiectul filmului „Femeia deputat”.

Drumul simbolic al Sokolovei începe chiar în prima secvență a filmului. Un drum greu — e dezgheț de primăvară, noroai; în copacii goi croncănesc cioricile; orizontul este înroșit de flăcările unui incendiu. Frîmțind zăpada murdară și clisa, o femeie merge pe drumul desfundat. Se împiedică și cade, se ridică, iar cade și iar se ridică, și merge înainte.

Iar la sfîrșit o vedem la Moscova, la Kremlin, în sala mare de ședințe. Neștiind ce să facă cu miinile-i bătucite de țărăncă, cum să vorbească de la înalta tribună, Sokolova se uită pierdută în jur. Dar înțil-

nește privirile încurajatoare ale lui Mihail Kalinin, Maxim Gorki și ale celorlași deputați. Și atunci, lăsînd la o parte discursul pregătit din vreme, începe să vorbească simplu, din inimă:

— Mă gîndesc că stau acum în fața dumneavoastră eu, o biată femeie. Bărbatul m-a stilit în bătai, dușmanii au tras în mine. Dar am scăpat. Trăiesc. Și stau și mă întreb: de ce mă aflui aici? Ca să fac legi. Dați-vă seama! Dar ce vă tot spun... Doar sîntem cu toții oameni simpli, obișnuți...

Discursul spontan și colorat al femeii-deputat a fost primit cu o furtună de aplauze.

Așa a fost pe ecran. Dar în viață? Născută într-o familie cu doisprezece copii, Alexandra Sokolova a muncit de mică. A crescut în chinuri și nevoi și cînd, în 1930, în satul ei s-a înființat un colhoz, s-a înscris prima. În 1934, cînd oamenii au ales-o președintă a sovietului sătesc și deputată, a luat parte la sesiunea Comitetului Executiv Central. Atunci a rostit discursul care a fost reprodus în film aproape întocmai. Patruzeci de minute au ascultat-o delegații cu respirația tăiată. Iar cînd a coborît de la tribună, au izbucnit în ovații. Profund emoționat, Maxim Gorki s-a apropiat de dînsa și a îmbrățișat-o.

După război Alexandra Sokolova a lucrat ani de zile ca președintă de colhoz. De curînd a ieșit la pensie.

De aproape trei decenii destinul acestei simple femei ruse slujește, prin intermediul ecranului, ca exemplu de cinste și de hărnicie, de conștiință civică și de fidelitate față de adevăr.

TEATRU

Povestiri orale

Irakli Andronikov a început de mult să povestească despre oamenii pe care i-a cunoscut în viața lui: savanți, muzicieni, actori, scriitori, creîndu-le astfel portretele orale. Povestind, el îi descria — pe Maxim Gorki, Alexei Tolstoi, Vsevolod Ivanov, Samuil Marșak, Serghei Esenin, Kacialov, Pețfov și alții...

Așa s-a născut „Teatrul lui Andronikov”, în care acesta este și autor, și regizor, și unic interpret al tuturor rolurilor. Andronikov joacă fără grimă, fără decoruri, în costum de stradă. Dar toți cei evocați de el pot fi recunoscuți după mimică, după glas, după gesturi, după particularitățile de vorbire.

„Povestirile orale” — cum și-a intitulat autorul genul — sînt adevărate nucele sonore pe care autorul le interpretează timp de trei ore într-o sală mare de spectacole. Andronikov nu-și scrie din vreme povestirile, el le improvizează. Genul s-a dovedit accesibil unui public larg. Să-ți procuri bilet la spectacolele lui Andronikov nu-i de fel o treabă simplă. Intotdeauna sînt mulți cei dornici să-i asculte fermecătoarele povestiri, care i-au adus titlul de maestru emerit al artei al R.S.F.S.R. și al R.S.S. Georgiene.

Seara îl poți asculta în sala „Ceaikovski”, iar a doua zi îl întâlnești la o bibliotecă publică, cufundat în studiarea unor izvoare vechi. Căci Andronikov este un cunoscut istoric al literaturii ruse. Îl pasionează în mod special creația și destinul tragic al unuia dintre cei mai mari poeți ruși, Lermontov. Andronikov este autorul unor valoroase lucrări științifice, pentru care i s-a acordat titlul de doctor în științe filologice. În ultima jumătate de secol nimeni n-a descoperit un număr așa de mare de texte și desene lermontoviene necunoscute ca Irakli Andronikov. El a găsit o scrisoare necunoscută a lui Lermontov dincolo de masivul Uralilor; 14 autografe necunoscute, circa zece desene ale poetului, un tablou necunoscut pictat de el, memoriile necunoscute despre el, scrisori necunoscute conținînd date necunoscute — la Moscova, Leningrad, lingă München, într-un castel medieval din Bavaria, la Stockholm, în orașul Serpuhovo...

Cărțile lui, destinate specialiștilor, sînt citite cu plăcere și de elevi, muncitori, colhoznici, de cercuri largi de intelectuali sovietici. În aceste cărți se simte talentul autorului de a stăpîni un auditoriu vast, de a povesti simplu despre lucruri complicate.

Irakli Andronikov vorbește des la radio și televiziune. Și îi se adresează spectatoriilor și ascultătorilor în așa fel de parcă ar fi intrat o clipă la ei, la o ceașcă de ceai. Este o discuție degajată într-un cerc de buni prieteni. El îi roagă să fie grijulii cu documentele trecutului, cu scrisorile de familie, cu albumele, fotografiile și tablourile vechi, vorbește despre Pușkin și Lermontov, despre oameni de artă, despre noi descoperiri în știință, despre comorile muzeelor, arhivelor, bibliotecilor. „Doctorul în cultură” Irakli Andronikov, cum l-a supranumit publicul, a redat cuvîntului viu esența lui originară.

„Zece zile care au zguduit lumea”

La Moscova a avut loc nu de mult premiera unei interesante dramatizări pe motivele cărții lui John Reed „Zece zile care au zguduit lumea”. Spectacolul, pus în scenă la Teatrul de dramă și comedie de regizorul Iuri Liubimov, este subintitulat reprezentație populară cu pantomimă, circ și bufonadă.

Teatrul, reorganizat anul trecut și alcătuit aproape exclusiv din absolvenți ai școlilor de specialitate, și-a realizat cu mult succes intenția de a crea un spectacol popular de masă, de tipul celor cunoscute în primii ani ai Revoluției din Octombrie, așa cum au fost piesele agitatorice ale lui Maiakovski.

Actorul D. Șerbakov în rolul lui John Reed.

ARTA
DECORATIVĂ

Fabrica de frumusețe

Orașelul Kasli din Ural, înconjurat de munți și păduri pitorești, este patria unei arte originale: de secole aici se toarnă obiecte artistice din fontă. Dar din păcate multe din numele meșterilor care au demonstrat că piesele ornamentale, care înfrumusețază traiul zilnic al oamenilor, se pot turna nu numai din nobilul bronz, ci și din greoaia, „grosolana” fontă, au căzut în uitare.

Creația talentaților artiști locali s-a distins dintotdeauna printr-o strălucită măiestrie, prin caracterul popular al imaginilor și subiectelor, prin tratarea lor realistă. Ea a primit de multe ori înalte distincții la expoziții interne și internaționale. După modelele sculptorilor F. Tolstoi, P. Klodt, E. Lansere, M. Kanaev, N. Andreev și alții, în decurs de două secole a fost creată o uriașă colecție de obiecte de artă. Printre ele sînt scene de gen, portrete animaliere, detalii de ornamente arhitectonice pentru împodobirea străzilor, parcurilor, piețelor, stațiilor de metro.

Vechea fabrică de obiecte din fontă turnată funcționează din plin. Din generație în generație meșterii bătrîni își transmit arta tineretului. În acest scop la Kasli a fost înființată și o școală profesională-tehnică specială, în care învață cinci sute de elevi. Miinile lor tinere, îndrumate de artiști talentați ca Alexandr Ghilev, care a moștenit vechiul meșteșug de la tatăl său, — un meșteșug complicat, multilateral — și ale cărui lucrări au fost admirate la Paris, Varșovia, Budapesta, Londra, Delhi, învață să „încălzească” fonta rece și informă. Din acest material, s-ar părea urit și inestetice — ei toarnă personaje literare, portrete de oameni celebri, scene din spectacole, compoziții ne teme actuale, dantele „ușoare” și multe altele.

arta

PSIHOLOGIE

Fiziognomonie: superstiție, prejudecată sau știință?

Dintotdeauna oamenii au încercat să descopere în chipul semenilor lor anumite trăsături care le dezvăluie caracterul, starea sufletească, intențiile iar uneori chiar... soarta. În vasta literatură din diferite epoci și țări, consacrată studiului feței omenești și cunoscută sub denumirea generală de „fiziognomie”, putem găsi recomandări privind precizarea soartei după zbircurile feței, constatări de ordin psihologic și medical (unele interesante), dar și o sumă de afirmații surprinzătoare prin absurditatea lor.

Forma nasului lui Goethe

Mulți oameni de seamă ai antichității și evului mediu au lăsat posterității formele fiziognomice. Pliniu, spre exemplu, ne informează că oamenii cu urechile mari sunt proști, dar trăiesc pînă la adînci bătrîneți, iar Cicero e de părere că „cel care se scarpină des cu degetul în cap e bun la inimă”. „Nasul cărnos și lung e semn că purtătorul lui e iubitor de frumos, dar e mai puțin deștept decît se crede” — scria călugărul medieval Albert cel Mare. De la el aflăm și că „părul negru dă omului puțința de a duce la bun sfîrșit cele începute”, iar „cine își rotește capul fără noimă e un nătîng, un om de nimic, preocupat de el însuși, vicelan și mincinos, inclinat să gîndească la rele”. O frunte îngustă denotă șiretenie, susține Bourdon: cu o astfel de frunte a fost înzestrat Fouché, care a reușit să-l păcălească pînă și pe Napoleon. Același autor spune că după Socrate n-au mai existat oameni geniali cu nasul mic și turtit.

Lavater, pastor din orașul elvețian Zürich (sec. XVIII-XIX), obișnuia să schițeze cu creionul chipurile oamenilor care îi plăceau și ale celor care nu-i plăceau. Așa și-a întocmit un fel de „biblie fiziognomică”, o uriașă colecție de portrete ce imbinau observația fină cu misticismul. Pastorul s-a crezut îndreptățit să se considere întemeietorul unei științe noi care, la vremea lui, i-a adus mult succes, mai ales printre reprezentanții poeziei germane preromantice. Pînă și Goethe a plătit tribut fiziognomiei lui Lavater. Dar marele poet german a avut noroc. Lavater a ajuns la concluzia că... forma nasului cu care natura l-a înzestrat pe Goethe e suprema expresie a geniului, gustului și fecundității lui.

Cel mai înverșunat critic al lui Lavater a fost scriitorul german Lichtenberg care a declarat, între altele, că teoria pastorului elvețian „este în psihologie ceea ce în fizică reprezintă teoria care explică lumina aurorii boreale prin strălucirea solzilor de scrumbie”.

Cu toate acestea lui Lavater nu i-au lipsit adeptii. S-au găsit și cițiva care să afirme că viitorii criminali pot fi descoperiți încă din copilărie, după trăsăturile feței. Acest punct de vedere avea, însă, să fie dezvoltat mai târziu de către Lombroso și combătut, pe bună dreptate, de pe poziții științifice.

Returul impulsiv și ovalul capricios

În secolul XIX a apărut „fiziognomia geometrică” a lui Ledeaux, care împărțea fețele oamenilor în cinci tipuri: pătrate,

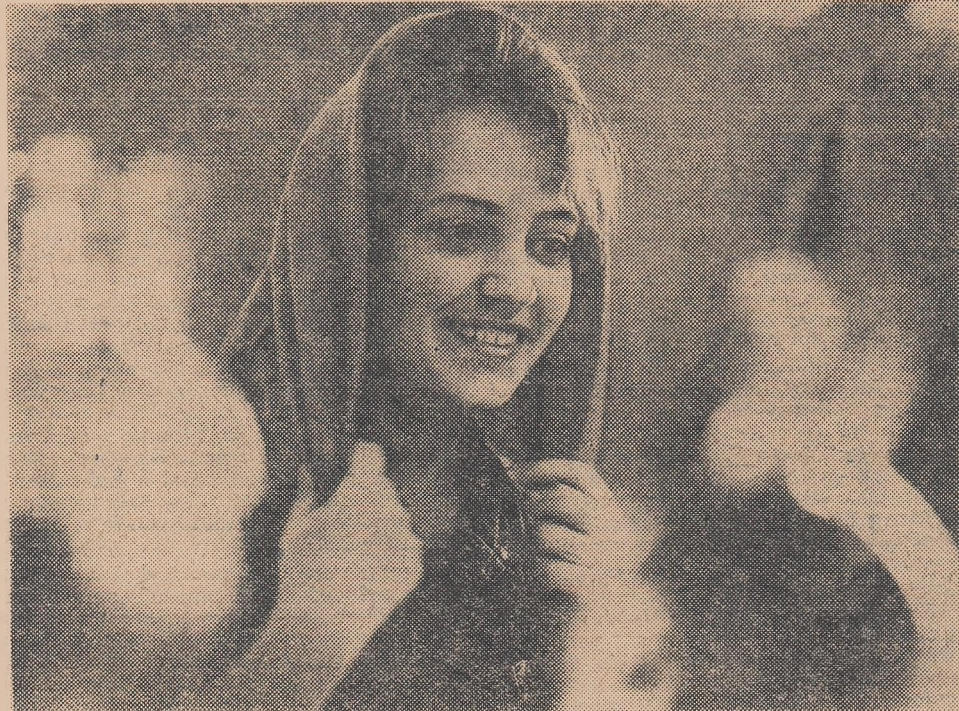
„Iar acest seducător june-prim e inginer pe unul din marile șantiere.

rotunde, ovale, triunghiulare, conice. Fiecare din aceste tipuri se împărțea, la rîndul lui, în drept, lung și scurt. Tipul pătrat s-ar caracteriza prin energie, asprime, simț practic. Tipul rotund e activ, impulsiv, înflăcărat iar cel oval e sensibil și capricios. Fețele de tip triunghiular

aparțin oamenilor ciudați, șireți, amatori de aventuri. Cele conice — oamenilor practici, egoiști, senzuali. Ticăloșii inveterați, susține Ledeaux, au totdeauna fața pătrată.

„Partea științifică a așa-zisei științe a fiziognomiei — scria Darwin — e determinată, pare-se, de modul în care fiecare individ contractă anumiți mușchi ai feței, potrivit înclinațiilor sale personale. Acești mușchi pot fi mai dezvoltati și de aceea liniile și zbircurile feței produse de contractarea lor devin mai accentuate și mai vizibile”.

Această afirmație a lui Darwin a dat drept de cetățenie științifică așa-numitei „fiziognomii mimice”. Animalele folosesc mimica înainte de a trece la acțiune, dar și ca mijloc de semnalizare: cîinele știe perfect că e mai prudent să nu se apropie de o pisică zbîrlită. La om mi-

Incercați-vă forțele în fiziognomie... Dar nu vă lăsați induși în eroare: în viața de toate zilele, tinăra cîntăreață din fotografie e laborantă.

mica și gestică sunt mijloace uzuale de comunicare. Ce-i drept, la indienii din America absența oricărei mimici e un indiciu de bună creștere. Se cunoaște și cazul unui celebru diplomat, cu fața absolut impenetrabilă, despre care se spunea că nimeni din interlocutorii săi n-ar fi observat dacă cineva l-ar fi lovit cu piciorul în spate. Cu toate acestea esența biologică a mimicii ne face să considerăm că nu-i lipsită de temei părerea că ochii și mimica lor vorbesc mai cu seamă despre activitatea creierului, iar gura și nasul despre stările afective și în general, despre caracter (se spune, de pildă: ochi inteligenți, gură capricioasă etc.)

Jocul unui grup relativ restrîns de mușchi ai feței creează o varietate infinită a expresiilor mimice. Partea inferioară a mușchiiului orbicular al ochiului e supranumită „mușchiul amabilității”: dacă această porțiune nu participă la zîmbet, adică pleoapa inferioară nu se ridică, înseamnă că zîmbetul nu e sincer. În ceea ce privește misteriosul zîmbet al Giocondi, el e determinat de o ridicare abia perceptibilă a colțului gurii.

„Omega melancolicilor” sînt considerate sprincenele cu extremitățile interne ridicate și cele externe lăse în jos. E o poziție care exprimă durere, îndoială, disperare și care se întîlnește deseori în sindromul depresiv.

Pe primul loc în semnalizarea mimică se află, însă, ochii. Pînă și strălucirea lor poate să spună multe unui medic sau unui psiholog cu experiență. Modificările în poziția pleoapei sau a globului ocular sînt, de foarte multe ori, mai elocvente decît o spovedanie. Se spune că fermecătoarea privire a Madonei Sixtine se datorește ochilor ei ușor divergenți. Dar aprecierea obiectivă a tuturor acestor amănunte e o artă riscantă, care nu poate fi ridicată la rangul de știință.

Cezar și oamenii palizi

Cele două variante ale organizării biologice a omului, **astenica** și **hiperstenica**, cele două abateri de la obișnuitul tip mediu sînt cunoscute de mult și au jucat un rol însemnat în practica medicală. Dar ele nu erau decît extremele bătătoare la ochi ale unei varietăți infinite de tipuri. Sigault considera că la baza împărțirii

oamenilor în cîteva tipuri trebuie să stea principiul biologic, bazat pe dezvoltarea relativă a diferitelor sisteme de organe. După Sigault, există patru tipuri de oameni: **respirator, muscular, digestiv și cerebral**. Fiecăruia îi corespund anumite constituții, mimici, maladii și caractere.

Oamenii de tip **respirator** au nasul mare, pomeții proeminenți, gîtul lung, umerii largi, cutia toracică dezvoltată. Mimica lor e concentrată în partea mijlocie a feței. Acești oameni nu suportă zăpușeala și mirosurile neplăcute și sînt predispuși la boli pulmonare. Sînt posaci, rezervați, energici.

Tipul muscular aparține atleților cu dimensiuni clasice, armonioase. Cel digestiv — oamenilor grași cu partea inferioară a feței lată, cu gura mobilă și buze groase. Temperamentul lor e cel mai adesea flegmatic.

Și, în sfîrșit, tipul cerebral, cu extremități mici și fine, cu capul mare, bombat în partea superioară și ochi expresivi. Din această categorie se recrutează marile personalități, dar și candidații la isterie și neurastenie.

S-ar părea, de data aceasta, că lucrurile sînt clare, mai ales dacă ținem seama de interferențele posibile între tipuri. Dar practica a arătat că tipurile „pure” sînt foarte rare iar cele mixte sînt atît de variate încît clasificarea lui Sigault se dovedește și ea improprie.

— Rezultă că cine are burta mare mîncîncă mult, iar cine are capul mare gîndește mult? Raționamentul e primitiv, — au obiectat adversarii lui Sigault. — Par

mai potrivite vechile tipuri, astenic și hiperstenic, pe care schema lui Sigault oricum le cuprinde și care ar putea fi completate cu cel **atletic** și așa-zisul tip **displazic**.

Propunerea a făcut-o psihiatrul Kretschmer, care a observat că indivizii de tip astenic și displazic sînt predispuși la schizofrenie, epilepsie, iar oamenii grași, hiperstenicii, de regulă joviali, energici și toleranți, au perioade în care trec brusc de la o stare de spirit la alta. (Între altele, Kretschmer îl citează pe Cezar căruia nu-i plăceau oamenii slabi și palizi. Cînd, cu o ocazie, l-a lăudat pe Cassius, n-a uitat să adauge: „Nu i-ar strica să fie ceva mai gras”).

Neochiromancie?

Se știe că omul e o ființă omnivoră și-i putem descoperi trăsături care-l apropie de animalele ierbivore sau carnivore. Dezvoltînd această idee, un grup de americani au remarcat că unii indivizi par să fie creați după chipul și asemănarea ierbivorelor, iar alții după ale carnivorelor.

Indivizii de tip **carnivor**, de pildă, au toate organele adaptate la asimilarea hranei din proteine animale, iar aspectul lor exterior amintește personajele lui Botticelli. Tipul opus, ierbivor, pare coborît de pe pinzele lui Rubens. Indivizii din această categorie sînt, spre deosebire de primii, robuști, cu gîtul scurt, inesați.

Iată-ne, deci, întorși la „fiziognomia animală” condamnată, și ea, la eșec.

Constituția omului se poate schimba cu vîrsta sau în funcție de anumite condiții. Goethe, la bătrînețe gras și jovial, fusese, în tinerețe, opusul lui însuși! Se impunea, deci, un corectiv care, de altfel, n-a întîrziat să apară: diferitele constituții ar depinde de activitatea glandelor endocrine. La astenici e determinată de glanda tiroidă, la hiperstenici de suprarenale. Fața rotundă ca o lună, caracteristică grăsanilor joviali, poate fi obținută artificial, la oricare alt tip, prin administrare îndelungată de hormoni suprarenali. O dată cu fața rotundă apar simptomele patologice specifice tipului „ierbivor”, hipertensiunea arterială și predispoziția spre ateroscleroză.

La cel mai pur ierbivor, iepurele de casă, se poate produce cu ușurință atero-

știința

scleroza experimentală a vaselor prin administrarea de colesterol. La cîine, în schimb, s-a obținut efectul dorit numai după îndepărtarea tiroidei sau prin administrarea în exces a hormonului suprarenal. Oamenii de tip „ierbivor” sînt cei mai predispuși la ateroscleroză pe cîtă vreme „carnivorii”, fără să fie fericiți în întregime de ea, o combat mai ușor și însăși constituția lor.

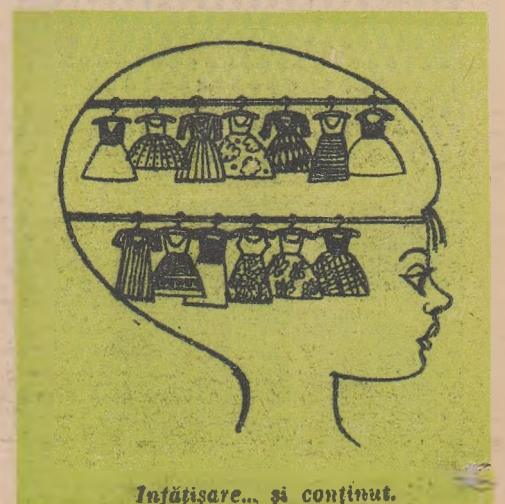
Un medic mi-a povestit cum, student fiind, a căpătat nota doi la un profesor care i-a cerut să numească cel mai caracteristic simptom al unei afecțiuni gastrice. Studentul a enumerat tot ce a citit în manuale, dar profesorul nu s-a declarat mulțumit. După părerea lui, simptomul constă în... albastrul spălăcit al ochilor, culoare care însoțește boala respectivă.

Nu știm dacă antropologia medicală a confirmat ipoteza ochilor albaștri. Cert e că a făcut un pas înainte, conturînd tipuri de oameni predispuși la anumite boli, ca de pildă la ulcer gastric sau la anemie pernicioasă. Nu e vorba, desigur, de o inevitabilitate fatală a îmbolnăvirii oamenilor de anumite tipuri, ci de o anumită probabilitate. Genetica, știința despre ereditate, lămurește mecanismul acestei legături. Nu numai maladia determină înfățișarea bolnavului; și una și eală pot fi pur și simplu două rezultate de sine stătătoare ale aceleiași cauze, ale genotipului sau ansamblului de proprietăți ereditare. Dezvoltarea insuficientă sau anormală a unor sisteme sau organe, oglindită și în înfățișare, poate determina, în anumite cazuri, predispoziția la boală.

Privind fețele gemenilor ne putem convinge că fizionomia omului e influențată în primul rînd de ereditate. Bărba proeminenți a membrilor familiei Habsburg se remarcă din secolul XIV pînă în zilele noastre. Multe boli legate de tulburările cromozomilor se manifestă și ele printr-o anumită constituție și anumite trăsături ale feței. Indivizii atinși de boala lui Down, de pildă, produsă de un cromozom în plus, seamănă între ei ca niște frați.

S-a observat frecvența anumitor boli la oameni aparținînd anumitor grupe sanguine. Un medic englez a stabilit, nu de mult, că unele desene ale liniilor din palmă sînt în legătură cu predispoziția spre boli cardiovasculare. Să fie vorba de o... neochiromancie? Nu, e dovedă în plus că în organismul nostru întîmplarea se imbină cu legea. Materialul faptic al științei și pseudostiinței poate fi același (gîndiți-vă, de pildă, la astronomie și astrologie), deosebirea constă în metoda de observație și de raționament. Fiziognomia științifică n-a fost creată încă, dar se prea poate că într-un viitor apropiat specialității vor învăța să „citească” pe fețele oamenilor ceea ce îi interesează.

V. Levi
psihiatru

Înfățișare... și conținut.

METALOGRAFIE

Redescoperirea metalelor

O dată descoperite, metalele au jucat un rol deosebit de important în evoluția civilizației, în progresul tehnic al omenirii. Engels arăta că fierul reprezintă „cea mai însemnată din toate materiile prime care au jucat un rol revoluționar în istorie”. Primele metale cunoscute și utilizate de om pentru nevoile sale au fost aurul, argintul, cuprul și fierul, deoarece sînt întilnite mai frecvent în natură și, lucru esențial, mai lesne de prelucrat.

După înfloritoare civilizație a antichității, în evul mediu are loc, sub „oblăduirea” bisericii o stagnare generală a științelor. În felul acesta se explică de ce, într-o perioadă de timp atât de lungă, la cele 12 elemente chimice descoperite în antichitate s-a adăugat doar unul — bismutul.

O dată cu revoluțiile burgheze are loc o dezvoltare rapidă a științei și tehnicii. Secolul al XVIII-lea aduce cu sine descoperirea a 14 elemente chimice, iar în veacul următor, cel mai fecund, sînt descoperite 55 de metale și metaloide. Primul element chimic al secolului în care trăim, radonul, a fost descoperit de Dorn chiar în anul 1900. Activitatea neobosită a oamenilor de știință a avut ca rezultat completarea tabelului lui Mendeleev pînă la cea de-a 104-a casuță.

Cu toate că și-au găsit întrebunțări din cele mai îndepărtate timpuri, „vechile” elemente chimice și în special metalele aparțin secolului XX tocmai prin noile lor proprietăți de curind descoperite. În felul acesta se poate vorbi de o adevărată „redescoperire” a metalelor.

Fierul, socotit pe drept cuvînt principalul nerv al industriei contemporane, a fost obținut din minereuri încă cu 3500 de ani în urmă. Dar și astăzi, producția de aliaje ale fierului cu carbonul — fonta și oțelul — constituie măsura puterii industriale a unei țări iar oțelurile speciale cu adausuri de alte metale, utilizate în cele mai diverse domenii, reprezintă realizări ale tehnicii moderne. Astfel, oțelul cu nichel este larg utilizat în construcțiile de mașini, adausul de crom îi conferă calitatea de a fi inoxidabil, iar aliajele cu beriliu posedă o elasticitate excepțională: după 14 milioane de șocuri un astfel de oțel nu prezintă urme de uzură!

Un metal foarte răspîndit, care tinde să înlocuiască fierul, este aluminiul. De trei ori mai ușor decît fierul, avînd o rezistență mecanică relativ mare și în același timp cel mai răspîndit mineral din natură — concentrația medie în scoarța pămîntului este de 7,51 la sută — aluminiul are proprietăți superioare fierului căci în contact cu aerul el nu „rugineste”, pe suprafața lui formîndu-se o peliculă de oxidare care împiedică alterarea în profunzime. Utilizat la început pentru confecționarea bijuteriilor și obiectelor de artă, aluminiul este astăzi metalul industriei de avioane și de automobile, iar aliajele sale cu magneziul sînt utilizate în construcția vehiculelor spațiale. Proprietățile sale deosebite, rezervele practice inepuizabile, — se găsesc în orice rocă sub formă de compuși pe bază de oxid de aluminiu — l-au determinat pe savantul sovietic A. E. Fersman să prevadă pentru viitor un „secol al aluminiului”.

O altă cunoștință milenară a omului, aurul, își revendică și el dreptul de metal al epocii moderne. Despre aur se crede că ar fi primul metal prelucrat de om, lucru

confirmat de altfel de numeroasele descoperiri arheologice. Fiind inert față de acțiunea apei și aerului, aurul podoabelor datînd de 60 de secole, de la Ur, în Chal-deea, s-a păstrat intact. În afară de rolul pe care-l joacă ca suport valutar, aurul mai este folosit în industria fotografică și a telefoanelor iar unul din izotopii săi radioactivi — Au¹⁹⁸ — servește la diagnosticarea unor maladii și, în terapeutică, la construirea unor aparate de laborator etc., etc.

Descoperită abia în secolul al XVIII-lea, platina a avut la început utilizări din cele mai modeste: era folosită la fabricarea alicelor și inelelor, la confecționarea lanțurilor, ba chiar la cercurile de butoi! Desigur, în unele epoci istorice, din ea s-au bătut și monede. Proprietățile deosebite ale platinei au fost însă descoperite și recunoscute mult mai tîrziu, fapt care i-a și conferit calitatea de metal prețios. Mai întîi din ea au început să fie confecționate bijuterii, apoi aparate electrotehnice sau vase pentru laboratoarele de chimie. În prezent, industria chimică folosește platina și paladiul — un alt metal din grupa platinei — în calitate de catalizatori.

Elementul denumit germaniu, alături de siliciu și carbon, revoluționează radiotehnica, datorită proprietăților de semiconductor. Cristalele de germaniu folosite la fabricarea transistoarelor sînt ultrapure, la 100 milioane atomi de germaniu fiind admisă prezența doar a unui singur atom de cupru. Luînd locul lămpilor de radio în diferitele instalații electronice, transistoarii permit astăzi construirea de aparate puțin voluminoase și, ceea ce e mai important, cu o rezistență sporită.

Simbolul chimic al industriei moderne îl reprezintă, cum e și firesc, elementele radioactive, care sînt folosite în marile instalații destinate cercetărilor științifice, în diferitele ramuri ale industriei, în medicină și agricultură, în geologie etc. Deși conținutul mediu de thoriu și uraniu din scoarța terestră este mult mai mare decît al aurului, extracția acestor elemente continuă să rămînă în urma necesităților, datorită, în parte, tehnicii de preparare și concentrare aflată încă la începuturile ei. În dezvoltarea științei, folosirea uriașei energii nucleare degajată în timpul dezintegrării radioactive a însemnat un progres remarcabil. În zilele noastre, oamenii de știință se străduiesc să utilizeze această energie în diferite scopuri folositoare umanității, ca de pildă la producerea de energie electrică. Începutul a fost făcut în U.R.S.S., în S.U.A., ca și în Anglia, au și intrat în funcțiune centrale atomoelectrice, izotopii radioactivi ai diferitelor elemente fiind întrebunțări cu succes în tot mai multe domenii. Ca de exemplu în siderurgie, unde, cu ajutorul radioizotopului Ce¹³⁹, a fost determinat mecanismul pierderilor de fier în zgură. Iar prin așa numita metodă autoradiografică cu ajutorul radioizotopilor F³⁹, Cu⁶⁴, Sb¹²² se execută controlul calității unor piese sau aliaje. În ce privește geologia, este folosit tot mai frecvent „carotajul radioactiv”, care utilizează ca sursă de radiație izotopul Co⁶⁰, prin el urmîrindu-se obținerea profilelor de sondă. În U.R.S.S., folosiți pe scară largă, radioizotopii produc un efect economic anual de peste 200 milioane de ruble!

Metalele secolului XX, metale ale tehnicii moderne, își reclamă apartenența la această epocă fie prin momentul descoperirii lor, fie prin noile utilizări datorate unor proprietăți recent puse în evidență. Am amintit aici doar de cîteva din aceste metale. La acestea ar trebui adăugate litiul — folosit la prepararea tritiului, care a ajuns să fie cel mai scump element din lume, beriliul și zirconiu — utilizate ca materiale de construcție și protecție în tehnica nucleară, reniu — cu proprietăți mecanice superioare și cu rezistență mare la acțiunea acizilor, molibdenul — cu proprietăți de superconductor în condiții de puritate foarte avansată, bismutul — utilizat la construcția carcaselor pentru rachetele cosmice alături de titan și aliajele acestuia etc., etc.

Sub impulsul cerințelor practicii, omul descoperă noi elemente sau noi proprietăți ale celor deja cunoscute, utilizîndu-le în tot mai multe domenii de activitate.

G. Udubașa
A. Rusu
Cercetători științifici, Academia R.P.R.

disciplina biologică care se ocupă cu studiul interrelațiilor dintre organisme și mediul lor de viață, în cazul nostru, de o ramură a ei, ecologia animală, care studiază modul de viață al animalelor în legătură cu condițiile de existență, precum și însemnătatea acestor condiții pentru înmulțirea, supraviețuirea și repartiția lor.

Oamenii de știință studiază pe diverse căi modul de viață al animalelor vertebrate. Se folosesc, de pildă, pe scară largă, marcarea cu inele și vopsirea pielii cu lacuri rezistente. De multe ori, în pădurile din Uniunea Sovietică pot fi întilniți elani cu zgardă de masă plastică colorată la gît și cu inele de aluminiu în urechi.

Zoologii întîmpină însă uneori și dificultăți, la prima vedere de neînțeles. Cum poate fi studiat, bunăoară, modul de viață

al micilor sălbăticiuni care nu ies aproape niciodată din ascunzătorile lor? Sau cum pot fi urmăriți în mod permanent deprinderile păsărilor, timp de mai multă vreme și nu numai prin observarea a două-trei exemplare marcate cu inele?

În acest scop, în Uniunea Sovietică se folosesc izotopi radioactivi, o metodă simplă și eficientă. Omul nu poate vedea cum trăiesc animalele sub pămînt dar pentru razele gamma scoarța terestră nu e un obstacol. Iată, de exemplu, o experiență. Unui hirciog i se prinde de labă un inel cu o capsulă care conține izotopi radioactivi de cobalt (Co⁶⁰). După care observatorul, înarmat cu un radiometru de cîmp prevăzut cu un contor Geiger, va descoperi neapărat hirciogul.

Indivizii de care am pomenit la începutul materialului cutreieră poenile și luncele spre a urmări viața cîrțițelor. După cum se știe, acest animal viclean, un veritabil „excavator” subteran, sapă cu multă artă un întreg sistem de galerii. Datorită utilizării izotopilor s-a putut afla, de pildă, că o singură cîrțiță poate săpa un complex de galerii cu o suprafață de 100 pînă la 200 de metri pătrați, că în timp de 24 ore animalul străbate o distanță de 200-300 de metri și „construiește” un tunel de vreo 4-5 metri (și nu de zeci de metri cum se credea înainte).

Cu ajutorul izotopilor radioactivi zoologii au stabilit de cîte ori și cînd anume aduc păsările hrană în cuib sau cît timp își ciocesc ouăle. Zoologii sovietici au făcut experiențe pe grauri, cărora li s-a fixat de picior un inel cu izotop radioactiv de zinc (Zn⁶⁵), iar în pereții cuiburilor s-a montat un tub Geiger-Müller. Îndată ce pasărea se apropia de tub, un flux de impulsuri pătrundea într-un aparat automat de înregistrare, declanșînd un dispozitiv prevăzut cu un mecanism de ceas.

În afară de asta ingenioși zoologi mai folosesc și altă metodă de marcarea radioactivă. Dacă unui animal i se administrează o dată cu hrana izotop radioactiv de fosfor, calciu sau iod, animalul devine pentru o anumită perioadă o sursă de radiații radioactive. După gradul de radioactivitate a animalului se pot studia datele care interesează.

Printre exemplarele rare din familia metalelor se numără și tuliul, de 50 de ori mai scump ca aurul.

PALEONTOLOGIE

Acum 150 000 de ani

Dinții de oșel ai cupei excavatorului continuau să muște din roca dură cînd, deodată, la o adîncime de unsprezece metri se izbiră de un obstacol neprevăzut. Excavatoristul opri mașina și coborî din cabină. În fundul carierei, răzbatînd din stratul de argilă, strălucea un fel de trunchi gălbui, aducînd cu un colț de elefant, dar mult mai masiv. A doua zi, administrația carierei instalată nu departe de Voskresensk lua toate măsurile de conservare a descoperirii și anunța paleontologii din Moscova.

Sosiți la fața locului, savanții au extras din carieră doi colți uriași, o falcă, un dinte și cîteva oase: vestigiile unui elefant mai vechi ca oricare alt mamut fosil cunoscut.

Descoperirea de la Voskresensk, a declarat Irina Dubrovo, colabora-

toare a Institutului de paleontologie al Academiei de Științe a U.R.S.S., este de un mare interes științific. Osemintele reprezintă resturile unui elefant adult, în vîrstă de aproximativ șazeci de ani, de dimensiuni foarte mari, care se hrănea cu vegetale. Apariția lui a avut loc pe la mijlocul cuaternarului, în urmă cu 140.000—150.000 de ani. Colții, falca și oasele ciudatului animal sînt actualmente studiate în laboratoarele Institutului.

Aceasta nu este, însă, singura descoperire făcută în împrejurimile Moscovei. Într-o serie de alte cariere au mai fost dezgropate în diferite rînduri, resturi de elefanți fosili, ceea ce denotă că aceste animale populau odinioară teritoriul nordic al Uniunii Sovietice.

ECOLOGIE

Cîrțițe și izotopi

În poieni, la margini de păduri sau în lunci inundabile pot fi întilniți uneori niște indivizi ciudați. Înarmați cu prăjini de bambus, de cîte trei metri lungime și cu felurite aparate ei fac niște gesturi misterioase: se opresc în loc cîteva minute și pîmbă prăjina pe pămînt după care se uită la ceas, scot din buzunar o ruletă și măsoară distanța dintre capetele prăjinii...

Ca să putem înțelege cu ce se indeletnicește, să ne amintim puțin de ecologie,

TEMĂ DE SEZON

Vitaminizarea organismului primăvara

În timpul iernii alimentația noastră este mai săracă în vitamine, mai ales în vitamina C. De aceea, primăvara apar deseori o serie de tulburări datorite lipsei vitaminelor din organism, care îmbracă uneori forma de „astenie de primăvară”. Pentru a compensa acest deficit vitaminic, hrana din timpul primăverii trebuie să fie mai bogată în alimente care conțin vitamina C.

Sursele principale de vitamina C din hrană sînt legumele, zarzavaturile și unele fructe. E bine să profităm cît mai mult de apariția legumelor timpurii care nu trebuie să lipsească de pe masă. Astfel vom consuma mai ales crude: salată verde, ceapă, usturoi, ridichi, spanac (foarte gustos și sub această formă). De asemenea se vor prepara fierte: urzici, lăptuci, măcriș, spanac. La supe și ciorbe se vor adăuga proaspete la masă: pătrunjel și mărar.

În majoritatea legumelor care conțin vitamina C se găsește și vitamina P, care intensifică acțiunea vitaminei C, precum și caroten, o provitamină care în organism se transformă în vitamina A. De aceea, în cazul folosirii preparatelor farmaceutice de vitamină C (acid ascorbic), nu trebuie să se renunțe la produsele naturale care conțin vitamina C și P.

Vitamina C este foarte „delicată”; ea se distruge extrem de rapid în prezența oxigenului din aer, în cazul încălzirii în mediu neutru sau alcalin. De aceea prin prelucrarea culinară a alimentelor o parte din vitamina C se pierde. Pentru a micșora aceste pierderi se impun o serie de măsuri. Tăierea în bucăți a alimentelor se va face imediat înainte de a fi gătite. Dacă stau tăiate, la aer și mai ales în apă, legumele și verdețurile pot pierde o mare parte din vitamine.

Legumele se vor fierbe numai în vase smălțuite sau de aluminiu, umplute cu apă până la gură și acoperite. Nu se vor folosi vase de cupru cu spoială uzată.

Legumele se pun în apă clocotită, nu rece, deoarece în acest ultim caz oxigenul din bulele de aer ce se ridică din apă încălzită treptat activează fermității (conținute în legume) care distrug vitamina C.

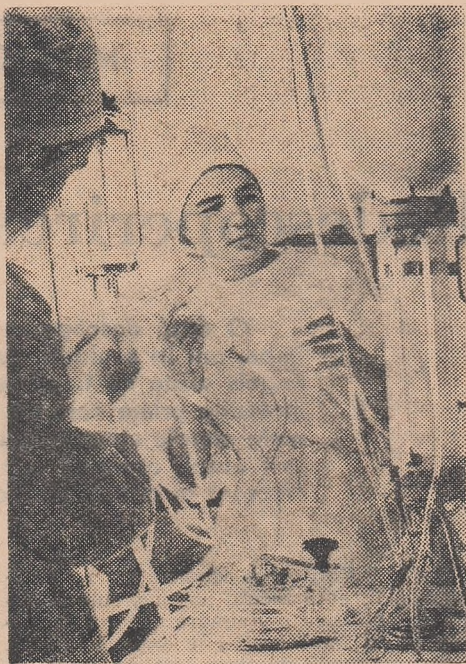
Este bine să se folosească apa de fierbere a legumelor, deoarece conține o parte din vitaminele dizolvate în apă și săruri minerale valoroase. Ea se poate utiliza, de pildă, la prepararea pireurilor și a sosurilor.

Nu este recomandabil să folosim bicarbonatul de sodiu la fierbere, deoarece alcalinizarea degradează vitaminele.

Surse bune și ieftine de vitamine, mai ales primăvara, sînt produsele de roșii conservate: pasta de roșii, bulionul, sucul de roșii.

În sfîrșit, la copii, convalescenți sau bătrîni este bine ca în timpul primăverii să se facă o cură de vitamine sub formă de preparate terapeutice complexe (tip V-plex, Cavit 9, Polivitamine, Cedecalcium — N. R.) care se vor lua în cantități variabile în funcție de vîrstă.

Dr. A. I. Ghesenski

Viața unui om e în primejdie. Se face pregătiri pentru o intervenție pe inimă.

LEXICON MEDICAL

Boala iatrogenă

Iatrogenia sau boala iatrogenă (de la grecescul iatros = medic) este o boală de natură psihică determinată de atitudinea dură a medicului față de bolnav, de erori de diagnostic, examene medicale dureroase și nocive, în general de greșeli în comportarea medicilor. Ca să înțelegem mai bine caracterul cu totul aparte al bolii iatrogene, cel mai greu de tratat dintre toate bolile, trebuie să ținem seama de starea psihică specială a oricărui pacient atunci cînd intră într-un cabinet de consultații medicale. În acele momente medicul este pentru dînsul „zeu” care-i apără sănătatea. De aceea comportarea medicului, modul în care îi vorbește, îi explică natura bolii și îl sfătuiește să se trateze exercită o mare forță de sugestie asupra psihicului bolnavului. Cum acesta este obsedat de suferința sa, orice diagnostic exprimat fie brutal, fie pe un ton sovăielnic poate genera o adevărată psihastenii.

Urmărit de ideea unei boli extrem de grave, fatale chiar (de obicei „cancerofobia” constituie una dintre cauzele bolii iatrogene), pacientul devine un mizantrop, un melancolic care crede că nu mai are scăpare. Sub influența psihozei, funcțiile sale organice se dereglează, dorința de a trăi dispare și iată că acești „bolnavi închipiți” sau suferind de boli absolute vindecabile sfîrșesc prin a se sinucide. Cunoscutul psihiatru V. A. Ghiliarovski citează cazul unei femei avînd boală ulceroasă, care, întrebînd medicul dacă ulcerul se poate transforma în cancer și căpătînd răspunsul „este foarte posibil”, a leșinat și a prezentat apoi o stare prelungită de melancolie. Firește că în cazul citat, răspunsul medicului nu a avut, poate, decît caracterul de a fi fost prea laconic, cuvîntul „cancer” declanșînd o afecțiune iatrogenă la o femeie cu reacții psihice exagerate.

Desigur, medicul nu trebuie să-l mintă pe bolnav. Dar o comportare uniformă care nu ține seama de anumite particularități psihice, deșteaptă neîncrederea profanului, făcîndu-l să creadă că i se ascunde adevărata boală de care suferă.

Pe de altă parte, bolnavul va profita cu mult mai mult acordîndu-i medicului toată încrederea, în loc să-l bănuiește fie de incapacitate, fie — mai rău — de indiferență față de starea sănătății sale.

Dr. Ilarion Djordjadze

NOUĂȚI MEDICALE

De curînd a fost pusă la punct o mașină pentru înlocuirea respirației gură la gură. Aparatul poate măsura cu exactitate dimensiunile buzelor, precum și volumul oxigenului insuflat bolnavului.

Stilbestrolul, hormon sexual estrogen, a fost utilizat cu succes pentru oprirea creșterii corpurilor suficient de înalte, pe baza constatării că, atunci cînd este administrat în mod sistematic, provoacă limitarea creșterii oaselor la adolescenți.

La Moscova a fost creat un laborator care va studia acțiunea vidului în terapeutică plăgilor. A fost construit și un aparat care permite să se aspire țesuturile necrozate din arsuri și ulcere, favorizînd vinerea singelui proaspăt în profunzimea dermului. Astfel curățată, plaga se cicatrizează de trei ori mai repede decît dacă se lasă pe loc țesuturile parțial infectate, chiar dacă se utilizează antibiotice sau metode aseptice.

S-au obținut importante succese în vindecarea tetanosului cu ajutorul „camerelor de oxigen”. Iată în ce constă metoda: bolnavul este introdus într-o barocameră cu oxigen pur care are o presiune de două ori mai mare ca presiunea atmosferică normală. În felul acesta oxigenul pătrunde în părțile infectate, anihilînd acele bacterii pentru care oxigenul este nociv.

În U.R.S.S. s-a practicat prima transfuzie cu sînge artificial fabricat din corpuri analoge cu materialul plastic.

SĂNĂTATEA PRIN ALIMENTAȚIE

Rețete dietetice pentru bolile de stomac

Ruladă umplută

Muiem o franzeluță curățată de coajă în lapte fierbinte și apoi o stoarcem. Amestecăm bine într-o cratiță sau într-o tîngire pusă pe plită 10 g unt cu puțină frunză de pătrunjel și franzelă, pînă cînd amestecul se desface de cratiță sau de tîngie. După ce s-a răcit adăugăm, din nou amestecat bine, o jumătate de ou.

Punem această umplutură pe un șnițel, bine bătut, de vită tină (cam de 150 g greutate), apoi îl înfășurăm, îl legăm cu ață de jur împrejur, îi dăm un praș de sare, îl frecăm cu o lingură de untdelemn și-l așezăm într-o tigaie. Adăugăm puțină apă, acoperim și înăbușim carnea, cam o jumătate de oră.

Atunci cînd îl servim turnăm peste el o lingură de smîntînă. Garnisim cu macaroane fierte sau cu piure de cartofi.

Budineă de caramel caldă

(Pentru două persoane)
Punem pe foc într-o cratiță 50 g zahăr praș stropit cu o lingură de apă rece și amestecăm pînă ce se rumenește frumos. Adăugăm 15 g unt și turnăm 100 g lapte amestecînd într-una, pînă ce zahărul s-a dizolvat de tot. Adăugăm 120 g făină, frecînd în această compoziție, pe plită, pînă ce aluatul se desprinde de pe fundul cratiței. După ce s-a răcit adăugăm un gălbenuș, 25 g zahăr praș și spuma bine bătută de la un albus. Punem compoziția într-o formă unsă cu unt, să se coacă în cuptor timp de o oră, la foc potrivit.

Între timp ardem 40 g zahăr dizolvat cu 50 g lapte, o jumătate de gălbenuș frecat și batem crema pe aburi pînă ce aceasta se îngroașă. Răsturnăm budinea pe o farfurie mare și crema se toarnă de jur împrejur.

Dr. I. M.

Poșta medicului

PREDĂ NICOLAE — com. Drăeșca Considerăm că bronșita dv. cronică a devenit astmatiformă. Vom publica un material pe această temă, care vă va lămurii în problemele ce le ridicați.

ENĂCHESCU VICTOR — Sighișoara: Problema dv. trebuie rezolvată de un specialist O.R.L. fie prin ablația amigdalelor sau vegetațiilor adenoide, fie printr-un tratament adecuat. Reveniți.

ILCOȘ ION — Călărași: Nevralgia trigeminală este într-adevăr o afecțiune foarte „dură”, la tratament și adesea numai secționarea chirurgicală a ramurilor trigemenului poate fi eficientă. Încercați înainte de ceasta alcoolizarea ramurii trigeminale respective cu alcool absolut (0,5—1 ml.) — tratament pe care trebuie să-l faceți la un medic specialist. În caz de eșec (recidive), recomandăm intervenția chirurgicală.

CHERECHES IOAN — Orăștie: Despre colită am publicat recent un material. De pre aterosceroză am scris și vom scrie. Tratamentul și regimul ce vi s-au recomandat sînt foarte bune și nu rămîne de cît să le urmați.

V. MIRCEA — București: Este vorba de o sensibilitate specială la frig a glandelor lacrimale, în general greu de tratat. Faceți un examen O.R.L. pentru ca uneori infecțiile de focar (în sinusuri, amigdale etc.) pot de clasa asemenea fenomene. 2. Secreția uretrală poate avea cauze multiple. Trebuie să investigați cu deosebită perseverență prezența trichomonazei la dv. și soția dv. Dacă toate examenele cito-bacteriologice vor fi negative, atunci poate fi incriminată și li-tiaza fosfocalcică (presupunînd prezența de săruri abundente în urină). Mai reveniți.

GERTRUDA — Anina: 1. Impotriva transpirației subsoarilor utilizați următoarea soluție: Rp. Alaun 4 g + Acid tartric 10 g + Apă 94 g. Se folosește după spălarea cu apă și săpun a locului respectiv de trei ori pe săptămînă. Se lasă să se usuce, apoi se pudrează cu: Rp. Borax 20 g + Tanin 10 g + Alaun 10 g + Talc 60 g. O soluție bună existentă în comerț este „Ideal”. 2. Impotriva transpirației miinilor este bună soluția cu formol: Rp. Formol 15 g + Apă distilată 10 g. Pudrați mina de 2—3 ori pe zi cu: Rp. Oxid de zinc 20 g + Tanin 20 g + Licopodiu 20 g + Talc 40 g.

VASILE B. — Constanța: Toate tratamentele comunicate de dv. în chelie fața parte din arsenalul superstițiilor „chelofobilor”. Nici vîta de vie tină, fiartă și pusă pe cap, nici uleiul de sunătoare, nici rășina de mesteacăn de primăvară, nici celelalte „plante miraculoase” nu au vreun efect. Să așteptăm o terapie științifică eficientă care să treacă „proba timpului”.

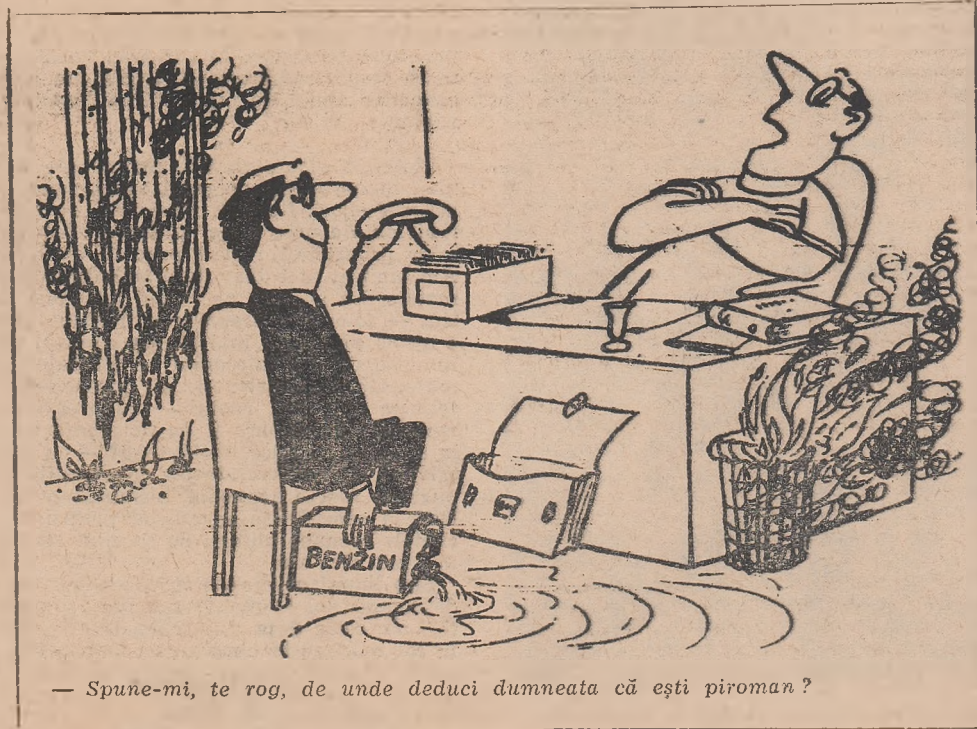
RADA GH. — Călărași: 1. Se spune într-adevăr că „ochii sînt oglinda sufletului”, dar nu vedem inconvenientul de a-i asigura sub ochelari. Dacă vă sînt necesari (ca și sub 1 dioptrie), este bine să-i purtați, pentru a evita complicații ulterioare. 2. Credem că în cazul dv. o căsătorie ar fi binevenită.

B. D. TANT — Ineu: Pentru porii dilatați se recomandă medicamente astringente cu condiția să nu abuzezi de acestea, deoarece aspreze pielea. Iată o formulă: Rp. Tinctură de benzol 2 g + Mentol 1 g + Alaun 1 g + Sulfat de zinc 1 g + Alcool 15 g + Apă 80 g. Se curăță fața seara de 2—3 ori pe săptămînă. Rezultatele sînt evidente, dar treceți.

I. B. N. — Gherla: 1. Fără un examen al secreției uretrale nu vă putem da nici un sfat. Vă rugăm să reveniți. 2. Ce vîrstă aveți?

GHITĂ NICOLAE — com. Balaci: **ECONOMIST Z.** — București: V-am răspuns prin poștă.

N. R.: Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului” se dau în ordinea primirii scrisorilor. În cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poștă sînt rugați să anexeze timbrele pentru francarea adresei de răspuns. Răspunsurile în revistă au însă prioritate asupra celor prin poștă.

— Spune-mi, te rog, de unde deduci dumneata că ești piroman?

bumbac niște bandaje cu care-și înfășoară gleznelor — spre a se apăra împotriva mușcăturilor de șarpe — și genunchii în timpul dansurilor.

Oricât ar părea de ciudat, triburile de indieni răspândite între Mato Grosso și Rio Negro nu cunosc nici cărămida, deși se află la numai 600 de mile distanță de Brasilia, noua capitală a țării, construită din beton și oțel. Cu toate că în Minas Gerais se produc anual 1,5 milioane tone de fontă și aproape 2 milioane tone de oțel, indienii din valea râului Xingu recoltează și astăzi rădăcinile de manioc cu ajutorul unor săpăligi meșterite din crengi de copac. În Brazilia se aude zil-

nic tăcânitul a 600 000 de războaie de țesut, și se învârtesc 4,5 milioane de fuse, dar femeile din așezările Xingu poartă ca îmbrăcăminte numai uluri, un șnur legat în jurul șoldurilor. În Goiania, provincie cu climă tropicală din centrul Braziliei, locuitorii dispun de cinematografe și restaurante; dar la numai opt ore de zbor, pe malul râului Xingu, există oameni care umblă complet goi, care se hrănesc doar cu plantele pe care le oferă pădurile virgine și din vînat și pescuit. Ei nu cunosc nimic din binefacerile civilizației.

O. Vladimirov

INDIA

Aurul de la Kolar

Pe șoseaua Bangalore-Madras, te întîmpină la un moment dat un stîlp indicator verde pe care scrie: „Minele de aur de la Kolar, 21 de mile“. Drumul se bifurcă și mașina străbate o cîmpie bolovănoasă. Pămîntul arid e pîrjolit de un soare necruțător. Vegetația e săracă. Nici nu-ți vine să crezi că te afli în regiunea sudică a Indiei, celebră prin natura ei luxuriantă. Doar din loc în loc se zăresc oaze minuscule, pierdute în imensitatea plătoului.

Și totuși regiunea e bogată. Dar natura și-a ascuns cu grijă comorile. În minele de la Kolar se extrage, la o adîncime de peste trei mii de metri, aproape tot aurul Indiei. Granitul dur e străbătut de vine de cuarț gri-pal, care conține prețioasă masă de aur nativ. Uneori — foarte rar, e adevărat, — se găsesc și pepite care cîntăresc pînă la 300 de grame.

Aurul de la Kolar e cunoscut din vremi străvechi. Dar războaiele, calamitățile naturale care s-au abătut asupra regiunii, foametea și epidemiile i-au alungat o bună bucată de vreme pe căutătorii de aur. Abia în a doua jumătate a secolului al XIX-lea Kolarul a revenit din nou în centrul atenției; militarii britanici cantonați prin partea locului au dat năvală către minele de aur. Ei visau să găsească un nou Eldorado. Au început astfel să ia ființă companii după companii, care se destrămau, însă, vertiginos. Dar în 1880, în această regiune s-au ivit reprezentanți ai faimoasei societăți engleze „John Taylor and Sons“, expertă în extracția de aur. Timp de peste șaptezeci de ani societatea a exploatat fără milă minele de la Kolar. Muncitorii indieni lucrau în măruntăiele pămîntului pînă la epuizare pentru un salariu de mizerie. În timp ce pentru acționarii străini Kolarul reprezenta o veritabilă mină de aur, pentru indieni el era o ocnă.

În noiembrie 1956, însă, minele au fost naționalizate sau, mai precis, răscumpărate de stat în schimbul sumei de 16 500 000 de rupii. O bună bucată de vreme exploatările aurifere s-au aflat sub controlul guvernului din statul Mysore, iar la sfîrșitul anului 1962 ele au trecut în administrația guvernului central al Indiei.

...Turnurile conice ale minelor se văd de la mare distanță. Ceva mai departe se află clădirile administrației și orașelul minerilor. În minele de la Kolar, cea mai mare întreprindere industrială din statul Mysore, lucrează circa 20 000 de muncitori — un detașament puternic al clasei muncitoare, cunoscut pentru hotărîrea și energia cu care-și apără drepturile și interesele.

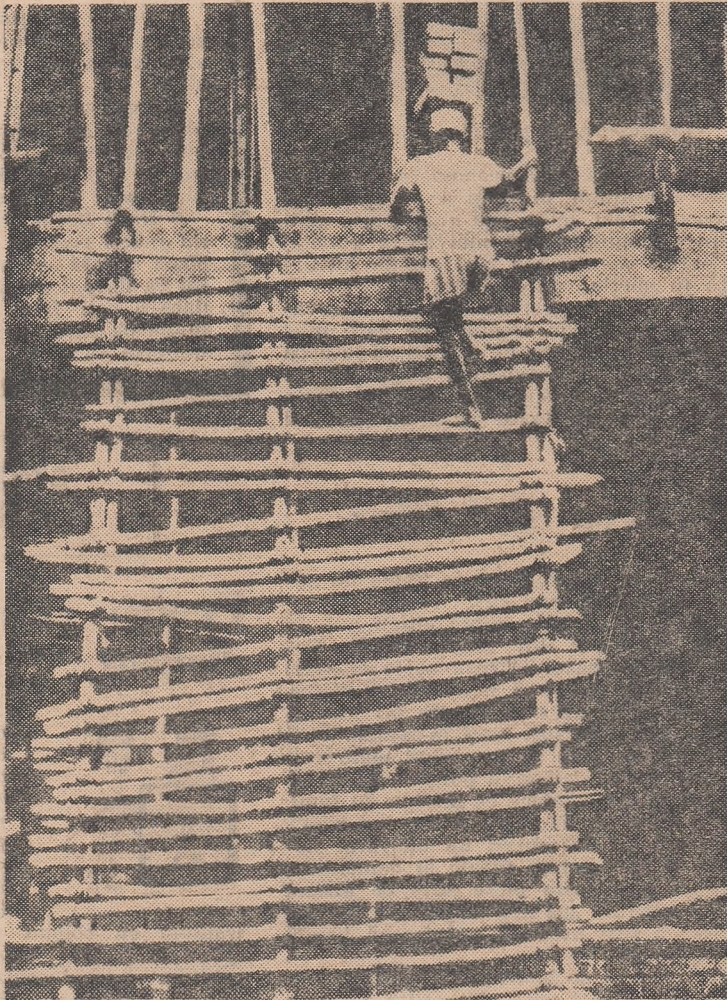
Am ajuns în cele din urmă în fața direcției exploatărilor aurifere, instalată într-o clădire înecată în verdeață. Directorul ne-a invitat să vizităm minele. Sînt trei: Champion Reef, Mysore și Nundydroog. Am pornit spre Champion Reef, unde există cele mai adînci puțuri.

— Mina — ne-a spus directorul — a fost construită în 1940. Pe atunci se cobora

numai pînă la doi kilometri adîncime. Dar în septembrie 1963, exploatarea a atins trei mii două sute de metri.

În inima minei, împinzită de piloni de oțel, vuiesc compresoarele și instalațiile de aer condiționat.

Cine ar putea rezista oare tentației de a coborî în fundul minelor de la Kolar? Dar ca să-ți poți realiza dorința trebuie să îndeplinești mai întîi o serie de forma-

Muncitor la construcție în orașelul minerilor

lități, care prevăd în primul rînd semnarea unei hîrtii ce absolvă de răspundere direcția în caz de accident. Încercînd să-ți spulberă temerile, însoțitorii te informează amabil, că în minele de la Champion Reef au coborît multe personalități de seamă între care și Jawaharlal Nehru.

Cabina mică a ascensorului coboară în abis cu peste 50 de kilometri pe oră. Ți se taie răsuflarea, inima-ți bate să-ți iasă din piept, te dor urechile. După o coborîre de circa patru minute ieșim din cabină. Un tablou luminos ne arată că am ajuns la cel de-al 70-lea orizont, la o adîncime de 6 586 de picioare, adică aproximativ doi kilometri.

Ca să coborîm mai departe trebuie să luăm un alt ascensor, mult mai rapid. Felinarele mici licăresc în bezna galeriilor joase, luminînd chipurile aspre ale minerilor cu căști de oțel și salopete cenușii. E impresionantă tenacitatea acestor oameni care coboară din ce în ce mai adînc în măruntăiele pămîntului, spre a urma capriciosul drum al vinei de aur. Minerii de la Kolar muncesc în condiții extrem de grele, amenințați la orice pas de primejdie.

Înainte de a furniza prețiosul metal, roca auriferă, extrasă la o adîncime de trei mii de metri, trece prin mai multe operații. O dată ajunsă la suprafață, e curățată de mașini, innobilată și apoi tratată cu diverse substanțe chimice. O tonă de rocă dă în medie 7 grame de aur pur. În total, minele de la Kolar produc anual circa 4 tone de aur, ceea ce e puțin dacă înținem seama de munca titanică depusă pentru extracția metalului, de marele număr de mecanisme utilizate și de dificilele probleme tehnice care trebuie rezolvate zi de zi.

Să luăm, bunăoară, temperatura aerului. În fiecare minut, instalații speciale pompează înăuntru mii de metri cubi de aer rece, care nu e, însă, suficient deoarece la trei mii de metri adîncime temperatura rocii atinge 65°. De aceea, la 2 500 de metri se află o altă instalație care răcește încă o dată aerul ce urmează să fie pompat în galeriile cele mai adînci.

Aceste instalații mai sînt folosite și ca mijloc pentru avertizarea minerilor din galeriile îndepărtate. În caz de primejdie, aerul pompat de ele se parfumează cu ulei de eucalipt. În cîteva minute, semnalul mirositor e interceptat de mineri, care părăsesc numaidecît galeriile.

După trecerea exploatărilor sub controlul statului, în mine au avut loc multe schimbări. În primul rînd au fost îmbunătățite condițiile de muncă și s-au mărit salariile. În momentul de față există și o rețea sanitară care acordă muncitorilor asistență medicală. Cel de-al treilea plan cincinal al Indiei alocă 15 milioane de rupii pentru modernizarea și echiparea tehnică a minelor.

G. Drambianț

REPUBLICA CIAD

Pirogi și pește

În Africa ecuatorială, la hotarul cu Libia, Niger, Nigeria, Sudan, Africa Centrală și Camerun, se află Republica Ciad, fostă posesiune franceză care și-a recăpătat independența în 1960.

Teritoriul de șes, mărginit la nord de un deșert nisipos iar la apus de lacul Ciad, republica are o suprafață de 1.284.000 de kilometri pătrați și o populație de circa 2.700.000 de locuitori, alcătuită din triburi sudaneze și bantu. Bumbacul, principala bogăție a acestei țări agrare, înapoiată din punct de vedere economic și dependentă de monopolurile străine, alcătuiește patru cincimi din exporturile țării. Agricultură se practică numai în sudul țării unde există o climă ecuatorială-musonică. În afară de bumbac se mai cultivă porumb, mei, orez, arahide și palmieri de ulei. Clima tropicală — deșertică din nord — favorizează în schimb creșterea vitelor: cornute mari, oi, capre, cai și cămile. Numai sudul e udat de ape curgătoare permanente: Bata, care se varsă în lacul Fitri, și Șari, rîu cu numeroși afluenți, care alimentează cu debitul său bogat lacul Ciad. În valea rîului Șari, cunoscut în toată Africa ecuatorială pentru marea cantitate de pește pe care o dă anual, e concentrată o mare parte din populația țării.

Pe cursul inferior al rîului locuiește tribul kotoko, care se ocupă cu pescuitul din moși-strămoși. Pescarii din acest trib folosesc niște pirogi grațioase, numite zemî pe care le construiesc singuri. Ei afirmă că lemnul din care-și meșteresc pirogile le e folositor de trei ori. După ce piroga nu mai poate fi utilizată ca atare, e transformată în ușă, iar apoi în „sieriu“.

Trei pescari pot construi o pirogă într-o lună, iar zece o dau gata în 15 zile. Copacii care le servesc ca material de construcție cresc de-a lungul rîului Șari. Cea mai prielnică perioadă pentru pescuit începe la hotarul dintre anotimpul uscat și cel ploios, cînd rîul aproape seacă. În lunile martie, aprilie și mai, din zori și pînă noaptea tîrziu, pescarii „piaptănă“ literalmente rîul și se întorc cu coșurile pline ochi cu pește argintiu cît mina. După ce este uscat la soare timp de cinci-șase zile, peștele este transportat în satul Milezi de lingă Fort-Lamy, capitala țării. Milezi este principalul punct de întîlnire a pescarilor de pe cursul inferior al rîului Șari și totodată centrul primei cooperative de pescuit din Republica Ciad, care a luat ființă acum cinci ani. Cooperativa, care are 1500 de membri, achiziționează de la aceștia pește uscat, pe care îl depozitează apoi și-l păstrează în bune condiții pînă cînd îl poate desface. Dacă e cazul, conducerea cooperativei se ocupă și de expedierea peștelui în alte regiuni ale țării.

Interesant e modul de cîntărire a peștelui în cooperativă. El nu e evaluat în tone ci în... plase. Într-o plasă încap circa o mie de pești, care cîntăresc în total 80 de kilograme. Producția globală anuală a cooperativei este de 7.000 de plase, deci de aproximativ 560 de tone. Ceea ce nu e prea mult în comparație cu întreaga cantitate pescuită în țară: 100.000 de tone. Căci în afară de rîul Șari, în Republica Ciad mai există și alte regiuni bogate în pește ca, de pildă, lacul Ciad, rîul Logon și lacul Fitri. În momentul de față, în țară sînt 5.000 de pescari profesioniști, 15.000 de locuitori se îndeletnicesc cu pescuitul numai într-un anumit sezon iar 150.000 incidental. S-a calculat că unele grupuri de locuitori consumă anual cîte 40 de kilograme de pește pe cap de locuitor.

I. Kuznețov

BRAZILIA

În inima

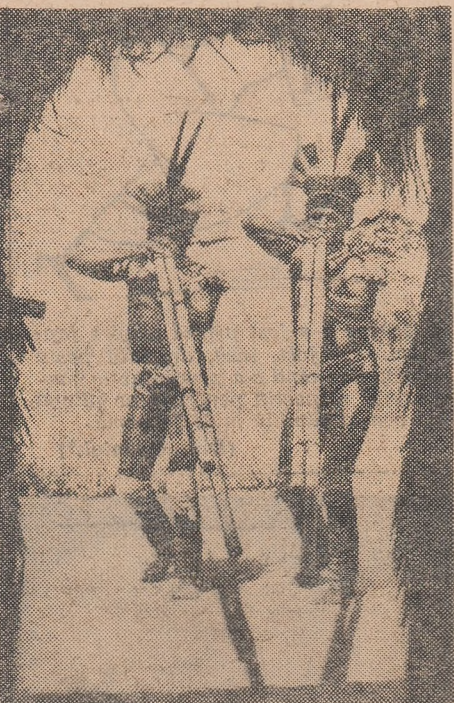
Pădurilor virgine

Deși nu călăresc pe mustangi focoși, indienii din Mato Grosso nu au stîlpi de lemn și nu colecționează scalpuri. Căci cuitorii junglei braziliene sînt „indieni“ ai vechi decât Winetu și Tekumseh. Rădăcinile de manioc constituie hrana lor de bază iar arcul și săgețile sînt singurele arme pe care le folosesc.

Indienii din valea râului Xingu, important curs de apă din Brazilia, care împreună cu cei șase afluenți ai săi ce pornesc din Mato Grosso alimentează cu apă Amazoanele, se închină și astăzi zeului Tupã și se află încă în stadiul primitiv de dezvoltare. În această regiune nespuse și frumoasă din jungla de nepătruns a Braziliei, cu orhidee imense și fluturi plendizi, locuiesc mai multe triburi de indieni. Unul singur dintre ele — mehinako — este pacificat. El e alcătuit în momentul de față din numai cîteva familii, deoarece a fost decimat, de-a lungul veacurilor, de războaiele purtate împotriva cuceritorilor Americii de Sud, de foamete, de lupte intestinale. Celelalte trei triburi: txikao, juruna și suia își rezolvă pe cale singeroasă neînțelegerile dintre ei și nu cîntăresc să pătrundă în împărăția lor riscă să-și piardă viața, căci indienii nu sînt zgîrciți cu săgețile. Ei nu doresc să vadă pe terenurile lor de vînațoare nici o „față palidă“.

În apele liniștite și limpezi ale râului Xingu mișună niște pești despre care se spune că sînt foarte primejdioși. Se pare însă că argintii piranhas nu sînt atît de periculoși cum se crede. Ei nu atacă omul decît atunci cînd simt miros de sînge. Copiii de indieni îi pescuiesc foarte ușor. Ei se vîră în apa puțin adîncă de lingă mal și vinează peștii cu săgeți. Afumat, piranhasul este deosebit de gustos!

Membrii tribului mehinako locuiesc în

Femeile și dărbății din tribul Mehinako sînt chemați la dans cu un fel de buciom.

niște colibe încropite din iarba sapé. La umbra palmierilor sînt așezate niște grătare din care se înalță către țări fuiuare subțiri de fum albăstrui. Pe ele se afumă pește. În jurul grătarelor foiesc siluetele agale, care au grijă de peștele pus la afumit. Din făina de manioc, obținută prin pisarea plantelor în pive de piatră, femeile pregătesc niște turte întrebunțate în alimentație. Tot ele mai confecționează din

DIN LUMEA ANIMALELOR

Argatul antropoid

În vara anului trecut fermierul australian Lindsay Smith a produs senzație printre funcționarii administrației financiare a statului Victoria, cerându-le, nici mai mult nici mai puțin, decât să plătească impozit pentru... maimuțoiul Johny. Și asta pentru că Johny nu e un maimuțoi ca oricare altul, ci lucrează ca argat la ferma lui Smith.

Agentii fiscali au rămas, în primul moment, stupefiați. Apoi, dezmeticindu-se, au format o comisie cu misiunea de a studia cazul. Membrii comisiei s-au deplasat la fața locului și nu mică le-a fost mirarea constatând că fermierul nu exagerase cu nimic: maimuțoiul trudea din greu!

Ce știe să facă Johny? Spre lauda lui, argatul antropoid se pricepe la fel de fel de treburi. Ocapitația lui de predilecție rămâne, însă, conducerea tractorului. La un semn al stăpînului, Johny se instalează în fața volanului, pornește motorul și se îndreaptă, de pildă, spre fineață. Acolo încarcă finul într-o remorcă pe care o cuplează la tractor, apoi ia drumul hambarului. La nevoie Johny poate să cosească sau să mîne caii la adăpat.

Toate acestea le-au văzut, cu ochii lor, membrii susmenționatei comisii. După care au ajuns la concluzia că cererea fermierului Smith e perfect întemeiată. Maimuțoiul Johny a fost trecut pe lista contribuabililor, fixându-i-se un impozit corespunzător venitului lunar de 90 de dolari.

În rest, povestea lui Johny nu e nici veselă nici tristă. Smith l-a cumpărat în dar, acum cîțiva ani, de la niște artiști de circ, drept răsplătă pentru că le dăduse o mîna de ajutor la stingerea unui incendiu ce izbucnise într-unul din vagoane. Ideea de a-l pune la treabă i-a sugerat-o Johny însuși care, ca orice maimuță, imita întocmai mișcările oamenilor din jur. Cu timpul — și, desigur, cu oarecare bătaie de cap din partea stăpînului — maimuțoiul a ajuns să îndeplinească aproape ireproșabil lucrările necesare într-o gospodărie.

Cît privește „remunerația”, Johny e cum nu se poate mai modest: se mulțumește cu o farfurie de supă, fructe și câteva nuci. Pînă la pensie îi mai rămîn vreo douăzeci de ani.

Maimuțoiul nu i-a lăsat indiferenți pe specialiștii în psihologie animală. Așa încît Johny s-ar putea lăuda cu dubla lui calitate de argat și obiect de cercetare. Dar el nu știe să imite decît gesturile oamenilor.

(După „Zaanie-Sila”)

INDRĂGOSTITUL ȘI VINZATOAREA

— N-aveți inimă, dușule?
— Nu ținem!

DE PRETUTINDENI

Slalom pe roți

În fiecare an, după ce soarele primăvăratec a curățat de zăpadă șoselele Armeniei, sună adunarea pentru cei mai pricepuți conducători auto din această republică sovietică, a cărei altitudine medie este de 2000 m deasupra nivelului mării. Localitatea terminus a autostrăzii Erevan-Sevan-Dilișan-Kirovakan devine teatrul unui slalom de camioane. În piața din Kirovakan, capitală de raion cu 47000 de

locuitori, traseul de parcurs este însemnat cu stegulețe. Competiția nu are nimic dintr-o distracție duminicală. La sfîrșitul ei conducătorii coboară transpirați de la volan, căci pista imită de minune serpentinele strînse cu care sînt împănate șoselele Transcaucaziei.

În materie de precizie la executarea manevrelor arbitrii sînt tot alți de pretențioși și severi ca și confrății lor care judecă figurile înjuse la concursurile de

Primăvara pe șoselele Armeniei

patinaj artistic. Acul cronometrului înaintează necrutător în timp ce camionul se strecoară mai mult sau mai puțin abil printre stegulețe. Cel mai mare punctaj se obține pentru cea mai rapidă întoarcere în spațiul cel mai îngust.

Învîgătorul „caruselului din Kirovakan” primește un steguleț pe care nu-l arborează în camera de oaspeți, ci la bara de protecție a camionului, asigurându-se astfel că se va bucura de respect pe toate drumurile și în toate colțurile țării lui muntoase.

Afacerea strigoilor

De curînd a fost elsat la Roma un dosar cu titlul de mai sus.

Strigoii s-au ivit acum cîțiva ani în niște catacombe din împrejurimile Romei. Țăranii care cultivau acolo ciuperca nu mai îndrăzneau să se afunde în hrube. Ei s-au plîns de nenumărate ori autorităților dar n-au fost luați în seamă. Pînă cînd, într-o bună zi, urmîrind niște hoți de automobile detectivii poliției din Roma au dat de catacombele cu pricina. În fund, acolo unde își făceau de cap „strigoii”, detectivii au descoperit un adevărat depozit de automobile furate și demontate, precum și diferite piese auto ce urmau să fie vîndute „pe sub mîna”. În aceeași noapte a fost arestată o întreagă bandă de „strigoii”.

Judecătorul de instrucție a reproșat poliției că n-a dat curs plîngerilor repetate ale cultivatorilor de ciuperca întîrziînd, astfel, prinderea bandei. Șeful poliției i-a răspuns însă:

— Dar, domnule judecător, lupta împotriva strigoilor nu este de competența poliției. Noi avem destulă bătaie de cap cu răufăcătorii în carne și oase.

STATISTICĂ

Accidentul și culoarea mașinilor

Serviciul de circulație al poliției daneze a constatat, după o îndelungată experiență, că automobilele vopsite în culori închise se ciocnesc de cele mai multe ori cu vehicule de asemenea închise, pe cîtă vreme cele în culori vii se ciocnesc între ele foarte rar: de cel puțin zece ori mai rar decît celelalte!

S-ar părea, la prima vedere, că fenomenul e firesc. Culoarea închisă a unui automobil se confundă mai ușor cu mediul înconjurător, iar în întuneric e mai puțin vizibilă. Dar experiențele au scos la iveală cauze mai importante ale ciocnirilor dintre vehicule închise la culoare: în primul rînd viteza lor pare mai mică decît a celor deschise, în al doilea rînd fac impresia că se află mai departe.

Pentru verificarea acestor date, cîteva persoane au fost invitate să aprecieze viteza a trei automobile, negru, roșu și alb, foarte trei deplasîndu-se cu 70 km pe oră. Rezultatul mediu al aprecierilor a fost următorul: pentru automobilul negru — 62

km pe oră, pentru cel alb — 72 km iar pentru cel roșu — 78 km pe oră. În ceea ce privește distanțele, ele au fost evaluate la 108, 98 și 92 metri. Așadar, dacă oricare din persoanele care au făcut aprecierile s-ar afla la volan s-ar feri mai puțin de automobilul negru, considerînd că e mai departe și se mișcă mai încet. Or, o diferență de 8 metri în spațiu și de opt kilometri în timp e importantă. De unde se deduce că nu numai estetica orașului are de profitat de pe urma culorilor vii ale autovehiculelor.

S. Ignatenko

LA ÎNDEMÎNA ORICUI

Minunile sării

● Mirosul neplăcut și reziduurile din uleiul de floarea soarelui pot fi ușor înlăturate dacă puneți la fiecare litru de ulei o linguriță de sare. După trei zile untdelemnul se limpezește perfect.

● Peștele e bine să fie sărat cu un sfert de oră înainte de a-l prăji. În felul acesta nu se mai sfărîmă.

● Nici cafeaua nu poate fi preparată fără... sare. Cîteva cristale presărate în ibric înainte de a fierbe, dau cafelei un gust deosebit de plăcut.

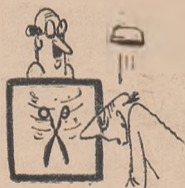
● Vesela de sticlă spălată în apă rece sărată devine transparentă și strălucitoare de parcă ar fi de cristal.

● După un mers îndelungat pe jos picioarele au neapărată nevoie de o baie reconfortantă. Pentru aceasta puneți o lingură de sare și una de bicarbonat la fiecare litru de apă.

● Dacă fierul de călcat ruginește, nu radeți rugina, ci ștergeți-l cu o cârpă uscată sau umedă. Suprafața lui va deveni curată și strălucitoare dacă o veți freca cu o bucată de hîrtie pe care ați presărat un strat uniform de sare.

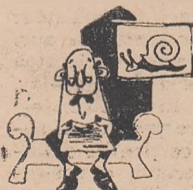
STRICT AUTENTIC

Pentru chirurgii distrați

În Canada a fost construit un detector care emite semnale acustice și luminoase în cazul cînd în corpul pacientului operat au fost uitate niscă instrumente medicale. Înainte de operație instrumentele sînt iradiate cu colbalt radioactiv, iar spre sfîrșitul intervenției locul cu pricina e cercetat cu ajutorul noului detector. În cîteva spitale americane au fost amenajate vitrine care conțin instrumente (unele lungi de 20 cm!), uitate în măruntaiele bolnavilor operați.

Graba strică treaba

efectul, iar cele bune rămîn întotdeauna valabile. Ei nu ascultă emisiunile de radio, nu asistă la spectacolele televizate și-și aniversează ziua nașterii

În statul New Jersey (S.U.A.) a luat ființă un nou club... al „celor ce nu se grăbesc”. Membrii lui citesc ziare vechi de cel puțin două săptămîni afirmînd că, în felul acesta, veștile rele își pierd efectul, iar cele bune rămîn întotdeauna valabile. Ei nu ascultă emisiunile de radio, nu asistă la spectacolele televizate și-și aniversează ziua nașterii

Vietățile care vă privesc din fotografie sînt patru exemplare din cele cîteva zeci de mii de nutria, cîte numără crescătoria din Azerbaidjan.

doar o dată la douăzeci de ani (ceea nu-i împiedică să îmbătrînească în fiecare an). Imnul lor e „Simfonia neterminată” iar insigna clubului reprezintă — ați ghicit, desigur, — un melc.

Periculos pentru tineri

Pînă nu de mult, cetățenii elvețieni sub 18 ani n-aveau acces la ședințele parlamentului cantonal din Geneva. După cur scriu ziarele din oraș, interdicția a fost ridicată deoarece „actualele dezbateri parlamentare nu mai sînt alit de periculoase pentru morala tineretului”.

Ziare din masă plastică

Chimiștii englezi intenționează să ofere concetățenilor lor cîțitor de ziare o priză: ziare tipărite nu pe hîrtie ci pe o peliculă subțire din masă plastică. Primele experiențe au fost făcute și au dat rezultate mulțumitoare. Unde mai pui că ziarele din masă plastică vor fi mai ieftine decît cele din hîrtie și vor putea fi folosite, eventual, în chip de umbrelă.

Și impertinența are o limită

Tribunalul orașului Bruxelles a condamnat-o pe Magdalena Beckman la șase luni închisoare. Nu alit pentru că furase un ceas-brățară din vitrina unui magazin universal.

deoarece n-a fost prinsă asupra faptului. A fost, însă, arestată peste cîteva zile cînd s-a prezentat la magazinul respectiv pentru a se plînge că ceasul rămîne mult în urmă.

(Din „Ogoniok”)

Luna mai

„LUNA IMPRIMEURILOR“

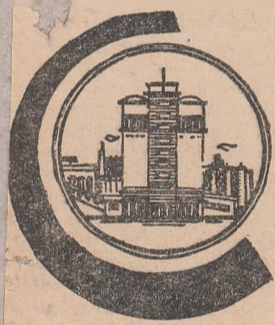
Pentru sezonul de primăvară — vară

O ROCHIE NOUĂ
DIN ȚESĂTURI IMPRIMATE

Imprimeuri noi, într-o gamă variată de culori
și desene

Elegante și de bună calitate!...

MAGAZINELE DE SPECIALITATE VĂ AȘTEAPTĂ!...

OMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

TELEFON: 207.

oferă spre vânzare:

AZOTAT DE SODIU
STAS 6030/1959
UTILIZAT ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ,
SIDERURGICĂ, TEXTILĂ,
STICLARIE ETC..

SULFAT DE AMONIU
STAS 931/1961
UTILIZAT LA FABRICAREA ME-
DICAMENTELOR, ÎN INDUSTRIA
ALIMENTARĂ, TĂBĂCĂRIE ETC

SULFIT DE SODIU
N.I. 2449/62
REZULTAT DE LA FABRICAREA
FENOLULUI, UTILIZAT LA FABRICAREA
HÎRTIEI ȘI CELULOZEI

STAS
2062/1961
**DAMIGENE
DE STICLĂ**
A 50L. DIN
STOC SUPRA-
NORMATIV

Cooperativa
„IGIENA“

Sediul central: București
Str. Dr. Pasteur 60
Telefon 15.91.02

Execută prin unitățile sale din întreg
cuprinsul orașului București, cu personal
de înaltă calificare profesională:

- Coafuri moderne pentru femei
- Cosmetică
- Vopsitul părului în toate nuanțele
- Ondulațiuni permanente: naturale, reci și în ulei
- Manicure
- Pedicure
- Șampon
- Freșii
- Masaje faciale
- Spălătul capului
- Tunsori moderne pentru bărbați

Saloane speciale de frizerie și coafură

Masca de frumusețe

TENOFIN
EMOLIENȚĂ
și
NECTIN-
cremă cu lăptișor de matcă

TENOFIN
ASTRINGENTĂ
și
CATIFELIN-
cremă cu ulei de avocado

Am găsit soluția!
GEMUL ȘI DULCEAȚA
PRODUSE IDEALE PENTRU:
- gustarea de dimineață
- la masa de prinz ca desert
- la cină
- când primim vizite
Gustoase — hrănitoare
- aromate

Sortimentele preferate se găsesc
LA MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM.

NOU! NOU! NOU!

DROJDIA FORTIFIANTĂ

Drojdia fortifiantă are importante calități nutritive prin conținutul mare de vitamine și în special vitaminele grupei B, în care este foarte bogată, și este bine tolerată ca supliment în alimentația omului.

Drojdia fortifiantă este indicată în special pentru persoanele care folosesc în alimentația zilnică un regim dietetic, care, deși asigură principiile nutritive, nu reușește — în majoritatea cazurilor — să asigure necesarul de vitamine de care organismul are nevoie.

Un supliment de 10—15 g zilnic completează deficiențele vitaminice ale dietelor sărace.

În diabet se recomandă 10—15 g pe zi, iar în stări carentiale de nutriție, stări astenice și în toate cazurile în care se administrează antibiotice, doza de drojdie fortifiantă este de cca. 10 g zilnic și poate ajunge chiar la 50 g pe zi dacă organismul suportă bine.

Drojdia fortifiantă se administrează concomitent cu cele două mese principale ale zilei (prinz și seara), pe stomacul plin, fie uscată, în reprize mici, antrenată cu apă, fie dizolvată în prealabil în puțină apă.

Consumați drojdie fortifiantă

Pentru persoanele pline...

Ce le putem spune femeilor pline? Înainte de toate, să fie foarte prudente cu sfaturile și recomandările (în special cele categorice). Căci experiența de viață a

Deși opticienii sînt de altă părere, modelul din fotografie demonstrează convingător că dungile pe verticală alungesc silueta.

arătat că în modă, ca în nici un alt domeniu, „nu se poate” se transformă deseori în „se poate” și invers.

Oamenii mai grași se plîng că creatorii de modele nu le acordă suficientă atenție. Reproșurile acestea sînt uneori îndreptățite. Totuși n-are sens să se creeze o modă specială pentru ei. În îmbrăcămintea lor se pot folosi aceleași elemente care caracterizează tendința generală a modei. Numai că le vor folosi cu tact.

„Rețetele” care se dau de obicei persoanelor pline nu sînt întotdeauna corecte. Indicația foarte răspîndită de a purta culoarea neagră nu e potrivită în toate împrejurările. Căci accentuînd silueta, culoarea neagră scoate mai mult în evidență defectele. De ce să nu poarte și o femeie plină o culoare care îi vine bine la față și pe deasupra îi estompează contururile?

Un alt sfat — „purtați dungă pe verticală”, pe motiv că alungesc linia — nu poate nici el fi acceptat fără rezerve. Dimpotrivă, opticienii ne încredințază că dungile orizontale lungesc obiectele. Ambele puncte de vedere sînt juste. Ceea ce înseamnă că dungile, grosimea, culoarea lor, linia rochiei trebuie, înainte de toate, să se armonizeze cu fizicul dumneavoastră.

GIMNASTICA MINȚII

Întîmplare la hotel

— Dimineața, ca întotdeauna, am sunat să mi se aducă sus cafeaua și m-am dus la baie — îi relata agitată doamna Clouzot inspectorului de poliție Werner. La un moment dat am auzit că cineva deschide ușa la cameră, dar n-am dat nici o atenție fiind convinsă că e băiatul cu cafeaua. În minutul următor, însă, ceva greu s-a prăbușit pe podea. Am ieșit speriată din baie și am văzut boy-ul zăcînd pe covor. De pe măsufa de toaletă dispăruse caseta mea cu bijuterii. Pe coridor nu era nimeni. Am început să țip, să cer ajutor. Cînd băiatul și-a venit în fire, mi-a povestit că...

— Vă mulțumesc — o întrerupse inspectorul. Ia spune-mi, ce s-a întîmplat? se adresă el băiatului.

— I-am adus doamnei cafeaua — începu acesta — am deschis ușa și chiar în clipa aceea cineva mi-a dat un pumn așa de zdravăn în bărbie, încît nici acum nu mi-am venit bine în fire. N-am apucat să văd nimic, atît de repede s-a petrecut totul.

— Încurcată afacere — spuse inspectorul gînditor. După care examină o clipă ceasca de cafea care stătea cu tavă cu tot pe scaunul de lîngă ușă. — Dar ce, doamna Clouzot a cerut cafea rece?

— Da, da — interveni femeia agitată — eu beau dimineața numai cafea rece.

— La bucătărie o răcim anume — adăugă băiatul.

— Totuși, trebuie să mi-l descrii amănunțit pe complicele tău — îi ceru pe neașteptate inspectorul. Dă-i drumul, mai repede!

Ce temeuri avea inspectorul să-l bănuiască pe băiat?

Văd cafeaua s-ar fi vărsat.
Dacă băiatul ar fi fost într-adevăr lo-

(După „Znanie-Sila”)

COPILII COSMONAUȚILOR

La ceai, cu nenea Iuri

Oaspeții veniseră pe rînd și-și ocupaseră locurile, indicate de gazdă. „Ceaiul” putea să înceapă. Nu se mai aștepta decît — cum se întîmplă totdeauna în asemenea împrejurări — un semn care să declanșeze antrenul general. În clipa aceea, Tatiana Titova a făcut cu capșorul — deocamdată chel — și cu mînuța dreaptă un gest de invitație către adunare, de parcă ar fi vrut să spună: „Stimați participanți! Cu aceasta deschid...” Dar numai decît a părut că-și aduce aminte de ceva și și-a schimbat expresia feței. Să fi vrut, oare, să spună: „Scoate degetul din nas, Andriușa Feoktistov!” Ori poate: — „Lena Gagarina, dacă tătucul tău ar fi mîncat atîta tort, n-ar mai fi încăput în nici o navă cosmică!” Dar totul n-a durat decît o clipă; fugarele amintiri s-au risipit ca fumul și Tatiana Titova și-a reluat înfățișarea gra-

Lena Gagarina: Prea mult tort!

vă de la început, dorînd parcă să-și continue ideea: „Așadar, deschid plăcuta noastră întîlnire cu nenea Iuri!” (care cuvinte desigur că ar fi fost răsplătite cu aplauze însuflețite).

Oricum, însă, cosmonautul nr. 1 a mulțumit rîzînd tinerei sale vecine pentru bunele-i intenții și a ținut doar să adauge:

Tatiana Titova: „Stimați participanți...”

„Dragi copii, poftă bună! Simțiți-vă ca la voi acasă!”

Urarea a sunat, de altfel, oarecum de prisos; era evident că oaspeții se simțeau cît se poate de bine și că ceaiul luat în Orășelul cosmonauților le făcea o deosebită plăcere, deși fiecare mișcare le era urmărită de ziaristi curioși. Care veniseră, însă, cu niște microfoane interesante, în care se putea vorbi. Încît, Bikovski-junior a ridicat îndată mîna, dînd de înțeles că are de făcut o declarație. Iar Lena Gagarina, cu

înmioara-i bătînd mai repede sub gulerul larg de marinar, a uitat de bunătațile așezate dinainte-i și s-a arătat, la rîndu-i,

Bikovski-junior: „Cer cuvîntul!”

foarte interesată de microfon. Dar pînă la urmă n-a izbutit totuși să ofere ziaristilor decît un hohot de ris, împărțit cu Natașa Popovici.

GIMNASTICĂ

Stați drept!

Cînd vine vorba despre o spinare încovoiată se consideră de regulă că ea „strică silueta”. Dar asta n-ar fi decît jumătate de nenorocire. Poziția incorectă dăunează sănătății, are o influență nefastă asupra organelor respiratorii și cavității abdominale, asupra activității cardiovasculare.

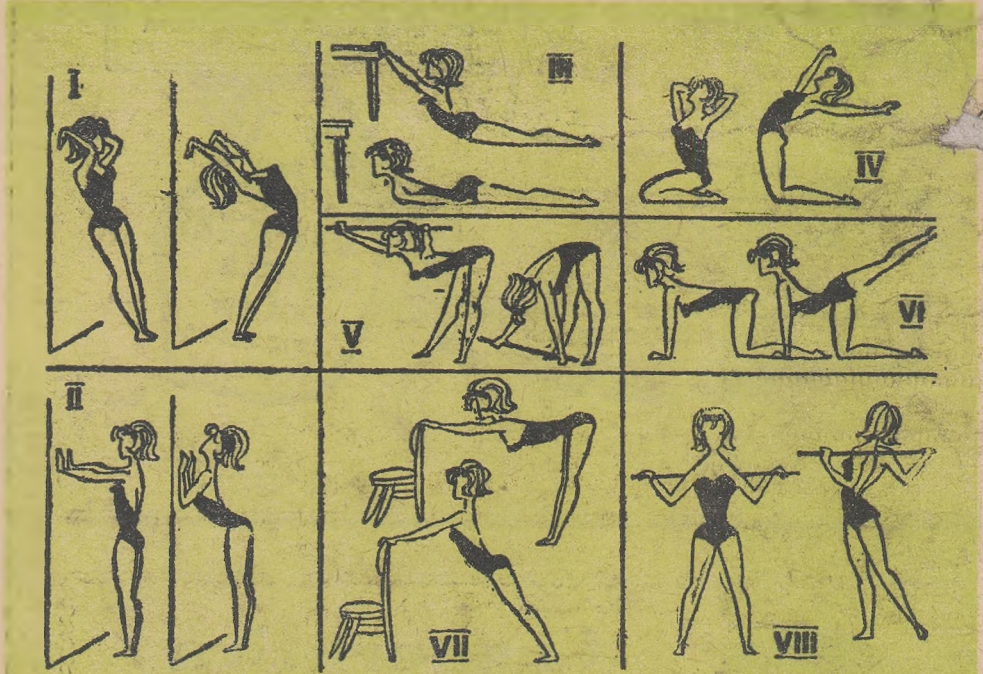
Oamenii nu se nasc încovoiați, ci devin cu timpul. Cauzele cele mai frecvente sînt poziția greșită la scris, miopia care te silențe să te apleci foarte aproape de carte sau de caiet, proasta deprindere a adolescenților prea înalți de a merge cu umerii aduși, pentru a mai „reduce” cîtiva centimetri.

Vă recomandăm cîteva exerciții care în-

palmele în sus, arcuiți-vă la maximum, aducînd bazinul mult în față. La trei-patru, expirînd, reveniți în poziția inițială. Repetați de zece-douăsprezece ori.

V. Drepti, picioarele depărtate, brațele lăsate în jos, un băț în mîini. La unu-doi, inspirînd, aplecați-vă înainte cu spinarea dreaptă și duceți brațele întinse cît puteți de sus. La trei-patru, expirînd, aplecați-vă în jos pînă atingeți podeaua cu bățul. La cinci-șase, inspirînd, reveniți în poziția de la comanda unu-doi. La șapte-opt, expirînd, reluați poziția inițială. Repetați de cinci-șase ori.

VI. În genunchi, aplecați-vă în față cu palmele sprijinite de podea. La unu-doi-

tăresc coloana vertebrală. În cîteva luni cei interesați vor observa efectul lor salutar. Aceste exerciții trebuie practicate cît mai devreme, înainte ca modificări organice să afecteze coloana vertebrală.

I. Cu spatele la perete, la distanță de un pas. Sprijiniți-vă de zid cu omoplații și cu palmele aduse înapoi. La comanda unu-doi-trei-patru, inspirînd, arcuiți-vă în față. La cinci-șase-șapte-opt expirați și reveniți în poziția inițială. Exercițiul trebuie executat încet de șase-opt ori.

II. Cu fața la perete, la distanță de un pas. Brațele înainte, palmele lipite de zid. Numărînd unu-doi-trei-patru, inspirați și aplecați-vă în față pînă atingeți peretele cu pieptul. La cinci-șase-șapte-opt reveniți în poziția inițială (expirație). Executați încet de șase-opt ori.

III. Culcat pe burtă în fața mesei, cu brațele de-a lungul corpului, palmele în jos. La comanda unu-doi, inspirînd, ridicați bustul și cu un mic elan prindeți-vă de marginea mesei ducînd brațele prin afară. La trei-patru, expirînd, reveniți în poziția inițială. Repetați de șase-opt ori.

IV. În genunchi, cu tălpile perfect întinse, mîinile după cap, șezînd pe călcîie. La unu-doi, inspirînd, ridicați-vă de pe călcîie și cu brațele întinse în lături cu

trei-patru arcuiți-vă spinarea ducînd piciorul stîng perfect întins în sus și dînd capul pe spate (expirație). La cinci-șase-șapte-opt (expirație) reveniți în poziția inițială. Repetați exercițiul de cîte opt ori cu fiecare picior.

VII. Cu brațele întinse prindeți-vă de spătarul unui scaun de care stați la distanța unui pas mare. La unu-doi-trei-patru, inspirînd, aplecați-vă în față fără să îndoiți brațele și dînd capul pe spate. La cinci-șase-șapte-opt, expirînd, reveniți în poziția inițială. După un antrenament de cîteva zile străduiți-vă să executați acest exercițiu repede, de zece-douăsprezece ori fără oprire, arcuind spinarea în momentul aplecării.

VIII. Drepti, picioarele depărtate, țineți un baston la spate pe omoplați. La comanda unu-doi, inspirînd, răsuciți trunchiul la dreapta, la trei-patru, expirînd, reveniți în poziția inițială. La cinci-șase răsuciți-vă la stînga și la șapte-opt reveniți în poziția de drepti. Exercițiul trebuie executat încet, de cîte cinci-șase ori în fiecare parte.

E bine ca exercițiile să fie executate de două ori pe zi, dimineața și la prînz, înainte de masă.

Prof. V. Pavlova